

Nr 1/2025

HORYZONTY BIBLIOTEKI

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Spis treści

Wypożyczalnia on-line e-booków w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu	3
Filmowy Angielski	8
Sieci Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy w BP w Radomiu	10
Sieć Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy z powiatu zwoleńskiego	12
Biblioteka i zespół folklorystyczny - wspólne ożywianie tradycji na przykładzie przedstawienia „Za kolędę dziękujemy”	15
Międzynarodowa sztuka dziecięca w Lipsku dzięki współpracy Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filii w Lipsku i Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.	17
Emocje, talent, scena, wszystko, co chcecie i co możecie (można) zobaczyć w Młodzieżowym Przeglądzie Teatralnym	20
Projekt czytelniczy „Kalendarz Odkrywczego Czytelnika" jako narzędzie wspierające rozwój dzieci. Przykłady praktycznych działań.	22
Joga w pracy z dziećmi przedszkolnymi	25
Wystawy tematyczne narzędziem pracy nauczyciela	28
Książki jak plasterki - słów kilka o literaturze na dziecięce troski	30
Obchody Dnia Postaci z Bajek w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu Filia w Pionkach ...	32
Jak wychować miłośnika książek	36
Komiks - alternatywa dla książki	38
Kreatywne pióro w bibliotece	40
Rzeczywistość rozszerzona w bibliotece - nowy wymiar czytelnictwa i edukacji	42
Wywiad z dyrektorem Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Tomaszem Trelą	45
Zajęcia edukacyjne z języka polskiego dla dzieci z Ukrainy	48
Skoncentrowani do działania, czyli nauczyciel bibliotekarz i praca nad koncentracją uwagi	50
Kamishibai - ożywianie historii za pomocą papierowego teatru	52

Wypożyczalnia on-line e-booków w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu

Autorzy: Andrzej Gawroński

Wstęp

E-booki, jako nowoczesna forma książki, zyskują coraz większą popularność wśród współczesnych czytelników. Atrakcyjność czytania w formie cyfrowej wynika nie tylko z wygody i mobilności, ale także z szerokiego dostępu do zasobów literackich. W odpowiedzi na te zmieniające się preferencje społeczne, biblioteki stają przed wyzwaniem dostosowania swojej oferty, aby zaspokoić oczekiwania swoich użytkowników.

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu, aspirując do roli wiodącej palcówki oświatowej w województwie mazowieckim, nie mogła zignorować tej transformacji. W grudniu 2024 roku, w odpowiedzi na rosnące zainteresowanie e-bookami, bibliotekarze podjęli kluczową decyzję o zakupie modułu Wypożyczalni on-line, który umożliwia łatwe i intuicyjne wypożyczanie e-booków.

Wypożyczalnia plików e-booków w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu została zaprojektowana z myślą o wygodzie i łatwości dostępu dla czytelników. Proces wypożyczenia e-booka jest niezwykle prosty i odbywa się za pośrednictwem katalogu INTEGRO.

Katalog INTEGRO i wyszukiwanie e-booków

Z perspektywy czytelnika, pierwszym krokiem w procesie wypożyczenia e-booka jest zalogowanie się do katalogu INTEGRO, gdzie poniżej okienka wyszukiwarki użytkownik znajdzie propozycje i rankingi biblioteki a wśród nich, na pierwszym miejscu umieszczone są **Nasze e-booki**.

The screenshot displays the INTEGRO library catalog interface. At the top, there are three tabs: "Katalog biblioteki", "Zasoby cyfrowe", and "Egzemplarz". Below the tabs is a search bar with the placeholder text "Jak wyszukiwać?". To the right of the search bar are two dropdown menus labeled "Wszystkie pola" and "Rozszerzone", and a blue "Szukaj" button. Below the search bar, the section "Nasze e-booki:" is visible. To the right of this section are three buttons: "Poprzednia", "Następna", and "Pokaż więcej". Below the "Nasze e-booki:" section, there is a grid of six e-book covers with their respective titles and authors:

Book Cover	Author	Title
<td>Butler, Agata</td> <td>Wypisz się z traumy i depresji : pisanie...</td>	Butler, Agata	Wypisz się z traumy i depresji : pisanie...
<td>Nojszewska, Joanna</td> <td>Kobiety, które śpiewały Młynarskiego</td>	Nojszewska, Joanna	Kobiety, które śpiewały Młynarskiego
<td>Jax, Joanna</td> <td>Trzy kobiety</td>	Jax, Joanna	Trzy kobiety
3		

Po kliknięciu przycisku **Pokaż więcej** system pokaże nam wszystkie e-booki zgromadzone w bibliotece. Dodatkowo po lewej stronie ekranu widoczne stają się fasety (narzędzie służące do zawężenia wyszukiwania), wśród których na samym dole znajdziemy fasety o nazwie **Format e-booka**.

Nasze e-booki

[Powrót do rankingów](#)

Agenda

Autor

Położenie

Temat

Dziedzina

Typ dokumentu

Rok publikacji

Okres powstania

Język

Forma dzieła

Odbiorca

Charakterystyka autora

Format e-booka

« Pierwsza » « Poprzednia » 1 2 3 Następna » Ostatnia » Wyświetlanie rekordów 1-10 z 30

☐ Zaznacz stronę Akcja ▼ Rekordów na stronie ▼ Pełny ▼

1

Tytuł:
Wypisz się z traumy i depresji : pisanie terapeutyczne, proste metody wspierające leczenie zdrowia psychicznego

Autorzy: Butler, Agata
Temat: Depresja psychiczna
Trauma
Rozwój osobisty

Rok wydania: 2023
Wydawca: Będzin : Ebookowo
Uwagi: Opis z ekranu tytułowego
Liczba stron 103

Gatunek / Forma: E-booki
Dokumenty elektroniczne
Poradnik

 Książka

EGZEMPLARZE

2

Tytuł:
Jackie : publicznie, prywatnie, sekretnie

Autorzy: Taraborrelli, J. Randy (1956-)
Temat: Onassis, Jacqueline Kennedy (1929-1994)
Dziennikarze i dziennikarki
Pierwsze damy
Stany Zjednoczone (USA)
Historia

PDF 30

Ograniczenie wyników przez fasety Format e-booka pozwala na precyzyjne filtrowanie dostępnych pozycji. Nasza biblioteka pozwala na pobieranie plików w formacie PDF, EPUB i AUDIO. Są one otwierane w specjalnym viewerze wbudowanym w katalog INTEGRO. Viewer umożliwia przeglądanie i słuchanie plików, jednocześnie blokując możliwość drukowania, zapisu oraz kopiowania tekstu. Każdy plik PDF i EPUB posiada znak wodny zawierający informacje o bibliotece, imieniu i nazwisku czytelnika, adresie e-mail oraz adresie IP urządzenia.

Innym sposobem wyszukiwania e-booków jest skorzystanie z opcji **Exemplarz** znajdującej się na stronie głównej katalogu INTEGRO, ponad oknem wyszukiwarki.

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu

KATALOG INTEGRO BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ W RADOMIU

[Katalog biblioteki](#) [Zasoby cyfrowe](#) [Exemplarz](#)

 Jak wyszukiwać?

Wszystkie pola ▼ Rozszerzone ▼

Szukaj

Po wyborze opcji **Egzemplarz** system przenosi do formularza, w którym w polu pierwszym należy wybrać **Wyszukiwanie wg początku sygnatury**, w drugim: **E-book (Wypożyczalnia on-line)** a w trzecim wstawić znak (*). Katalog INTEGRO dostanie polecenie wyszukania wszystkich książek elektronicznych, zapisanych w dowolnym formacie, znajdujących w bibliotece.

Katalog biblioteki   Zasoby cyfrowe   Egzemplarz

Wyszukiwanie wg początku sygnatury ▼

Ebook (Wypożyczalnia on-line) ▼

*

Szukaj

Po zrealizowaniu wyszukiwania, na liście wyników pojawią się opisy dokumentów z informacjami o możliwości wypożyczenia on-line oraz status dokumentu (informacja czy jest dostępny czy wypożyczony).

☐ 25.

Tytuł:
Uwięziona

Autorzy:
Paris, B. A.

Temat:
Małżeństwo
Uprowadzenie

Rok wydania:
2023

Wydawca:
Warszawa : Albatros

Uwagi:
Tytuł oryginału: The prisoner
Książka dostępna także jako e-book

Gatunek / Forma:
Książki
Proza
E-booki
Powieść
Thriller
Dokumenty elektroniczne

 Książka

proponycja biblioteki

- odwiedzone
- można zamówić
- można zarezerwować
- można wypożyczyć on-line

EGZEMPLARZE

Wypożyczanie i Rezerwacja E-Booków

Czytelnik, przeglądając szczegóły wybranego e-booka, może natychmiastowo dokonać wypożyczenia on-line. W przypadku braku dostępności egzemplarza, możliwa jest jego rezerwacja. Wypożyczenie e-booka odbywa się poprzez wybranie opcji **Wypożycz on-line**.

Dostępność: dostępna
Numer egzemplarza: 13eb

 Zlokalizuj na mapie

✓ Dostępny

[Więcej informacji?](#)

 E-book: PDF

 Wypożycz on-line

W oknie, które pojawia się po wyborze opcji wypożyczenia on-line, czytelnik otrzymuje informacje o maksymalnym czasie wypożyczenia egzemplarza, dostępnych formatach e-booka (PDF, EPUB, AUDIO) oraz regulaminie wypożyczeń. Po zatwierdzeniu wypożyczenia, dokument zostaje automatycznie dodany do zakładki **Dokumenty wypożyczone**, gdzie czytelnik może z niego korzystać aż do upłynięcia terminu zwrotu.

Wypożycz on-line

Maksymalny czas wypożyczenia egzemplarza: **21 dni**

Dostępne formaty e-booka:

- PDF

☐ Akceptuję regulamin wypożyczeń on-line ([Regulamin](#))

Zatwierdź

Anuluj

Dokumenty wypożyczone

 Zapisz do pliku

#	Tytuł	Agenda	Czy są rezerwacje?	Data zwrotu	E-booki
1	Uwięziona / B. A. Paris ; z angielskiego przełożył Robert Waliś. - Wydanie I. - Warszawa : Albatros, 2023.	Wypożyczalnia e-booków	Nie	13/03/2025	Akcje ▾ Przeglądaj PDF Zwróć
2	Błaganie o śmierć / Marek Krajewski. - Wydanie I. - Kraków : Wydawnictwo Znak, 2022.	Wypożyczalnia Główna	Nie		
3	Władca Pierścieni. [T.] 1, Drużyna Pierścienia / John Ronald Reuel Tolkien ; przełożyła Maria Skibniewska. - Warszawa : Muza, 2002.	Wypożyczalnia Główna	Nie		

Samodzielny zwrot i automatyzacja procesów

Do momentu upłynięcia terminu wypożyczenia, czytelnik może otwierać i korzystać z plików PDF, EPUB i AUDIO. Po upłynięciu terminu, zwrot z konta czytelnika następuje automatycznie. Czytelnik jest informowany o zwrocie mailowo oraz przez powiadomienia (jeśli są aktywne w bibliotece). Możliwość samodzielnego zwrotu e-booka jest dostępna w zakładce **Dokumenty wypożyczone**.

Rezerwacja Niedostępnych E-Booków

Jeśli wybrany egzemplarz jest niedostępny, możliwa jest jego rezerwacja. Gdy zarezerwowany egzemplarz zostanie zwrócony, system automatycznie wypożyczy go na konto czytelnika, który jest pierwszy w kolejce rezerwacji. Czytelnik zostaje poinformowany o tym fakcie mailowo oraz przez powiadomienia.

Filtruj egzemplarze:

Lokalizacja:

Wypożyczalnia on-line

Położenie:

Wszystkie

Dokumenty przeznaczone do wypożyczenia

Dostępność: WYPOŻYCZONA
Numer egzemplarza: 26eb

 Zlokalizuj na mapie

Zarezerwuj

✗ Niedostępny

[Więcej informacji?](#)

 E-book: PDF

 Rezerwujących: 0

Podsumowanie

Wypożyczalnia plików e-booków w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu oferuje czytelnikom łatwy dostęp do różnorodnych formatów ebooków za pomocą intuicyjnego katalogu INTEGRO. Proces wypożyczania i rezerwacji jest prosty i wygodny, a system zapewnia bezpieczeństwo i automatyzację zwrotów, co sprawia, że korzystanie z e-booków staje się przyjemnością.

Dzięki temu innowacyjnemu rozwiązaniu, biblioteka nie tylko wzbogaciła swoją ofertę, ale również zacieśniła więź z użytkownikami, którzy coraz częściej sięgają po literaturę w formie elektronicznej.

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu, poprzez wprowadzenie Wypożyczalni on-line e-booków, dokonuje znaczącego kroku w stronę nowoczesności, odpowiadając na rosnące wymagania czytelników. Działania te potwierdzają, że biblioteki mogą i powinny dostosowywać swoje usługi do zmieniającego się świata, aby pozostać istotnym źródłem wiedzy i kultury w erze cyfrowej.

Filmowy Angielski

Autorzy: Barbara Cicha

W lipcu zeszłego roku zaczęłam pracę w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu. Wcześniej przez wiele lat korzystałam z usług tej placówki i zapamiętałam ją jako całkiem przyjazne i dobrze zaopatrzone źródło materiałów dla nauczycieli. Okazało się, że Biblioteka przeszła od tamtego czasu wiele zmian, a prezentacja w nowej odsłonie wypadła bardzo atrakcyjnie. Zaczęło się od zachwyty nad bogactwem zbiorów. Okazało się, że wśród ogromnego wyboru książek z zakresu pedagogiki czy psychologii, na czytelników czekają także nowiutkie powieści, audiobooki, muzyka, ale również filmy – bardzo dużo filmów. Nieśmiertelna klasyka: *Casablanca*, *Psychoza*, *Ojciec Chrzestny*, ale również komedie romantyczne na dobrym poziomie, musicale, czy wreszcie uwielbiane seriale, popularne animacje: *Shrek*, *Film o pszczołach*, *Hotel Transylwania* i regularnie pojawiające się nowości.

Kolejną nowością okazała się intensywna działalność Biblioteki Pedagogicznej w zakresie edukacji. Regularnie odbywają się tu lekcje biblioteczne i warsztaty dla uczniów oraz szkolenia dla nauczycieli bibliotekarzy. Postanowiłam włączyć się w te działania wykorzystując swoje doświadczenie w nauczaniu języka angielskiego, kierując moją propozycję kursu językowego tym razem do naszych dorosłych czytelników. Były więc dobre chęci, pomysł na zajęcia i grupa docelowa, potrzebowałam jeszcze powiązać tematykę zajęć ze zbiorami biblioteki, a przy tym nadać im bardziej wyjątkowy charakter. Tak powstał Filmowy Angielski – kurs językowy dla osób dorosłych, na razie na poziomie podstawowym, choć na tym nie poprzestaniemy.

Początki nie były łatwe. Na pierwsze zajęcia zgłosiły się dwie osoby, obydwie przez pomyłkę, ale już w kolejnym tygodniu pojawiła się spora grupa zainteresowanych kursem. Przynieśli pozytywne nastawienie, poczucie humoru i gotowość do poznawania języka angielskiego, ja zaś z pomocą dialogów z popularnych filmów staram się wprowadzać studentów (sama dzięki ich grzeczności awansowałam na „panią profesor”) w świat słownictwa i podstawowych reguł rządzących tym pięknym językiem. Do tej pory na zajęciach towarzyszyły nam zawiedzione w miłości Iris i Amanda z komedii „The Holiday”, zdenerwowany Alan Rickman robiący nielegalne zakupy u Jasia Fasoli w filmie „Love Actually”, Rachel Green ucząca się od Phoebe Buffay życia bez oglądania się na opinie innych ludzi w serialu „Friends” oraz nieporadny gangster Virgil – w tej roli Woody Allen i przeżabawnie absurdalna komedia „Take the money and run”. Śpiewaliśmy „Santa Claus is coming to town” z Frankiem Sinatrą oraz „Let it be” z zespołem The Beatles.

Kluczem do sukcesu, a w każdym razie mocno pozytywnego odbioru Filmowego Angielskiego wśród uczestników, okazała się formuła spotkań: swobodna atmosfera, niekoncentrowanie uwagi na poszczególnych uczestnikach, ale umożliwienie im przysłowiowego wtopienia się w tłum, aby odważniej, ramię w ramię, usta w usta, brali udział w mówionych aktywnościach, powtarzali, odpowiadali na pytania i śpiewali. Uśmiechów i uroku osobistego dostarczali już indywidualnie.

Działo się zatem i dalej będzie się działo, ponieważ kursanci dopisują – mamy stałą grupę, a dzięki comiesięcznej informacji o naszej ofercie w Radomskim Informatorze Kulturalnym osób zainteresowanych poznawaniem języka angielskiego wciąż przybywa. Format proponowanych przeze mnie zajęć pozwala dołączyć do grupy w dowolnym momencie. Bazujemy oczywiście na opracowanym już materiale językowym, ale jednocześnie każda lekcja może stanowić odrębną całość i nawet jednorazowy gość na pewno zyska część wiedzy i sprawności językowych, tudzież sympatycznie spędzi czas i najprawdopodobniej połknie językowego bakcyła, czego i Państwu życzę.

Sieci Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy w BP w Radomiu

Autorzy: Beata Tomczyk, Paulina Suska

Sieci Współpracy i Samokształcenia to jedna z form doskonalenia nauczycieli. Swoim zasięgiem obejmuje szereg poszczególnych dziedzin nauki. Może być to zespół nauczycieli współpracujących ze sobą w ramach nauczanego przedmiotu, jak również grono nauczycieli bibliotekarzy.

Biblioteki pedagogiczne w swoich zadaniach mają m.in. wspomaganie bibliotek szkolnych oraz szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Wymiana doświadczeń i analiza dobrych, sprawdzonych praktyk, metodyczne i merytoryczne wsparcie ekspertów, poszerzanie kompetencji uczestników, tworzenie nowych rozwiązań na potrzeby wykonywanego zawodu, nawiązywanie nowych kontaktów i współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi, to tylko niektóre założenia Sieci Współpracy i Samokształcenia.

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu swoją przygodę z Sieciami Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy rozpoczęła w 2016 roku. Uczestnikami spotkań są nie tylko bibliotekarze szkół podstawowych i ponadpodstawowych Radomia oraz powiatu radomskiego. Swoje zainteresowanie wzbudziły również wśród bibliotekarzy Uniwersytetu Radomskiego.

Panie, które obecnie spotykają się cyklicznie raz w miesiącu, uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, a także spotkaniach integracyjnych. Współpraca koordynatorek i członków Sieci Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy pozwoliła wypracować ciekawy i ambitny harmonogram, z którego sumiennie i z satysfakcją wspólnie się wywiązują.

Często mówi się, że najlepsza i najefektywniejsza nauka odbywa się poprzez zabawę. Zastosowaliśmy się do tej zasady i nie ukrywamy, że zrobiliśmy to z przyjemnością i radością. Uczestnicy z energią i ekscytacją porównywalną do tej uczniowskiej, rozwiązywali łamigłówki w *Escape Roomach* Biblioteki Pedagogicznej oraz poznali tajniki tworzenia wnętrza pokoi zagadek, ich tajemnicę wyjątkowości i sposobu tworzenia szyfrów oraz zadań do wykonania. Równie ciekawe i owocne odbyły się warsztaty „Drugie życie książki”. Okazuje się, że zniszczone i zaczytane egzemplarze nie muszą trafiać na makulaturę. W Bibliotece wykorzystujemy je do stworzenia pięknych dzieł: poprzez artystyczne wizje zaginania, formowania pożółkłych stronic, po doczepianie i doklejanie drobnych elementów powstają książkowe zwierzątka, pokoje z papierowymi meblami w formie 3D i inne kreatywne aranżacje. Biblioteki szkolne również mogą czerpać z tych pomysłów. Zyskują dzięki temu możliwość, aby zaangażować uczniów, pobudzić ich wyobraźnię i wykorzystać książki, które nie nadają się już do czytania, ale które można przeobrazić w sztukę do oglądania.

Sieci Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy mają na celu wsparcie w poznaniu aplikacji mobilnych, platform informatycznych oraz sposobu ich wykorzystania w pracy z uczniami, czytelnikami, czy też współpracownikami. Najbardziej znana nam i często wykorzystywana w pracy nauczyciela jest Canva, dlatego na niej skupiliśmy swoje szkolenia. Przydatne, piękne i kreatywne pomysły mieliśmy szansę wypróbować przy użyciu nowoczesnych technologii i sztucznej inteligencji. W opozycji do tych spotkań, zorganizowaliśmy również symulację zajęć z książką i tym samym ukazaliśmy zalety biblioteki analogowej. Za przykład posłużył papierowy teatr wyobraźni, czyli Kamishibai oraz szereg książek z bajkoterapii i biblioterapii, które znajdują się w zbiorach Biblioteki

Pedagogicznej w Radomiu.

Metoda nauki poprzez zabawę nie zawsze jednak nam towarzyszyła. Uczestnicy Sieci Współpracy i Samokształcenia wzięli udział w profesjonalnych szkoleniach z zakresu Praw Autorskich, Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa oraz poznali specyfikę działania Krajowej Rady Bibliotecznej.

Różnorodność tematyki oraz przyjazny klimat przypadł do gustu nie tylko nauczycielom bibliotek szkolnych, ale również koordynatorom i prelegentom szkoleń. Dodatkowo, dzięki wymianie doświadczeń i dyskusjom prowadzonym podczas spotkań, każdy uczestnik wyniósł z nich coś wartościowego.

Sieć Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy z powiatu zwoleńskiego

Autorzy: Anna Orłowska

Doskonalenia zawodowe uważane jest za warunek wszelkich reform i przemian oświatowych. W Polsce odwołuje się w swoich założeniach do edukacji ustawicznej, zwanej też kształceniem przez całe życie, w trakcie którego jego organizatorzy starają się eliminować rozbieżności między teorią i praktyką. Doskonalenie może przebiegać w różnych formach. Szczególnie ważny jest dobór treści doskonalenia do potrzeb konkretnych placówek.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz. U. 2013 poz. 369) nakreśliło, że jednym z głównych zadań bibliotek pedagogicznych jest organizowanie i prowadzenie wspomagania:

- szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej,
- bibliotek szkolnych, w tym w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną (ust. 2 pkt 2).

Wspomaganie to polega m.in. na: organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą, w szczególności przez wymianę doświadczeń w celu doskonalenia swojej pracy. Dzięki tej koncepcji możliwe jest odejście od okazjonalnego doskonalenia zawodowego na rzecz uczenia się zespołów i instytucji jako całości. Eksponowane są tutaj metody uczenia wymagające od nauczycieli czynnej postawy, kreatywności, refleksji. Obecnie coraz intensywniej podejmuje się wysiłki w celu stworzenia perspektywy doskonalenia bardziej odpowiadającego współczesnej rzeczywistości.

„Edukacja XXI wieku wymaga nowego typu nauczyciela: twórczego, pełnego inicjatywy optymisty, doskonałego dydaktyka o rzetelnej, szerokiej wiedzy. Nauczyciel przestaje być gotowym źródłem informacji „... staje się przewodnikiem po świecie wiedzy, człowiekiem, który uchyla przed uczniem wielkie wrota do świata wartości, świata idei, postaci, myśli, słów i czynów, świata odkryć naukowych. Mówi: Zapraszam! - Wejdź! Zobacz ile tu bogactwa! Poznaj je! Doświadczyć! Przeżyj! I poszukaj czegoś dla siebie.”¹

Nauczyciel od chwili ukończenia studiów nie może zaprzestać doskonalenia zawodowego. Swoje kwalifikacje zawodowe może uaktualniać bądź uzupełniać poprzez uczestnictwo w zorganizowanych formach doskonalenia na terenie szkoły (placówki) oraz w ośrodkach doskonalenia nauczycieli. Wartościową formą doskonalenia zawodowego są sieci współpracy i samokształcenia. Skupiają one nauczycieli danego przedmiotu, np. nauczycieli wychowania fizycznego czy też nauczycieli przedmiotów humanistycznych. Sieć współpracy jest tradycyjną już formą podnoszenia poziomu wiedzy zawodowej, stanowiącą też forum wymiany doświadczeń i popularyzacji inicjatyw godnych upowszechniania. A cechami właściwie rozumianej sieci współpracy i samokształcenia są:

- uczestnictwo dobrowolne i bezinteresowne,
- wspólnota celów i zainteresowań oraz współodpowiedzialność wszystkich członków za pracę zespołu,

- społeczny charakter zespołu.

Przykładem może być Sieć Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy Powiatu Zwoleńskiego, która istnieje już od ponad 23 lat. Została powołana 28 listopada 2001 roku w bibliotece Publicznej Szkoły Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu jako Zespół Samokształceniowy Nauczycieli Bibliotekarzy. Stanowi „miniradę” postępu pedagogicznego. Jego członkami są nauczyciele bibliotekarze szkół podstawowych i ponadpodstawowych działających na terenie miasta Zwoleń i powiatu zwoleńskiego oraz Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filia w Zwoleniu.

Cele i zadania sieci współpracy, to:

- wspieranie ustawicznego kształcenia i rozwoju osobistego nauczycieli bibliotekarzy,
- doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli bibliotekarzy poprzez samokształcenie i wymianę doświadczeń,
- wspieranie działań na rzecz podnoszenia jakości pracy bibliotek poprzez: zdobywanie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, konfrontację wiedzy z praktyką, wybór najlepszych rozwiązań metodycznych, wykorzystanie wypracowanych metod i form w codziennej pracy, wypracowanie własnych sposobów pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- kształtowanie umiejętności pracy w zespole, dzielenia się wiedzą, odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy,
- integracja i aktywizacja środowiska nauczycieli bibliotekarzy,
- współpraca w zakresie wzmacniania pozycji bibliotekarza w placówce oraz rangi biblioteki w środowisku lokalnym.

Spotkania nauczycieli bibliotekarzy odbywają się 4 razy w roku szkolnym (2 razy w każdym semestrze), za każdym razem w innej bibliotece. Podczas pierwszego zebrania ustalany jest program pracy na dany rok szkolny. Tematyka wybierana jest w oparciu o propozycje nauczycieli bibliotekarzy i aktualne potrzeby poszczególnych bibliotek oraz środowiska, w którym pracują. Każde spotkanie dokumentuje się w formie listy obecności i krótkiego sprawozdania z jego przebiegu. Pogłębianie specjalistycznej wiedzy zawodowej przez bibliotekarzy obejmuje wiadomości z zakresu bibliotekarstwa, bibliografii, metodyki pracy z czytelnikiem, prawa oświatowego i bibliotecznego, pedagogiki, psychologii itp. W okresie ponad dwudziestoletniego istnienia SWiS nauczyciele omówili: zmiany w przepisach katalogowania i klasyfikowania książek oraz innych dokumentów gromadzonych w bibliotekach, prowadzenie zajęć z edukacji czytelniczej i medialnej, problem komputeryzacji bibliotek, zagadnienia związane z awansem zawodowym nauczycieli bibliotekarzy. Spotkania poświęcone były także literaturze dziecięcej i młodzieżowej planowanej do zakupy w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – umiejętności oceny nowych utworów literackich oraz doborowi książek do zainteresowań i możliwości ich odbioru przez uczniów. Uczestnicy sieci informowani byli przez bibliotekarzy biblioteki pedagogicznej o zakupie nowości książkowych, filmów i gier edukacyjnych, organizowanych lekcjach bibliotecznych, wydarzeniach kulturalnych, jak również uruchomionych e-usługach. Spotkania te miały szczególne znaczenie dla młodych stażem nauczycieli, wniosły do ich pracy wiele nowego.

Bibliotekarze chętnie dzielą się wiedzą praktyczną, dyskutują o własnym warsztacie pracy, o swoich sukcesach oraz porażkach. Takie dyskusje i warsztaty wnoszą wiele nowego. Są bodźcem do zastosowania nowoczesnych, sprawdzonych i skutecznych metod w pracy poszczególnych bibliotek. Spotkania inspirują do lepszej i efektywniejszej pracy, zachęcają do czytania fachowej literatury i wykorzystania wiedzy w praktyce, a także korzystania z narzędzi informacyjno-komunikacyjnych.

O potrzebie organizowania stałych spotkań świadczy frekwencja i twórczy udział uczestników w pracy samokształceniowej. Nauczyciele bibliotekarze poznają się lepiej, częściej kontaktują i współpracują. Dzięki istnieniu Sieci Współpracy i Samokształcenia dokonana się integracja środowiska nauczycieli bibliotekarzy z terenu powiatu zwoleńskiego. Efekty tego są wymierne w praktycznej działalności bibliotek i podnoszeniu ich wspólnym wysiłkiem na wyższy poziom.

Działalność i rezultaty pracy tej grupy potwierdziły raz jeszcze szczególną rolę samokształcenia w zawodzie bibliotekarskim sformułowaną przez Józefę Kornecką: *„Zawód bibliotekarza ma to do siebie, że doksztalać musimy się przez całe życie. Nie znajdujemy w nim nigdy takiej chwili, w której moglibyśmy powiedzieć, że już wszystko objęliśmy zasięgiem naszej wiedzy. Życie idzie ciągle na przód i wymaga, abyśmy mu stale dotrzymywali kroku”*.

Biblioteka i zespół folklorystyczny - wspólne ożywianie tradycji na przykładzie przedstawienia „Za kolędę dziękujemy”

Autorzy: Beata Wójcik

Tradycja ludowa jest bezcennym dziedzictwem kulturowym, które warto pielęgnować i przekazywać kolejnym pokoleniom. Współczesne biblioteki, oprócz promowania czytelnictwa, mogą pełnić rolę centrów kulturalnych, angażując się w działania na rzecz zachowania lokalnych tradycji. 2 lutego 2025 roku w salach sztylwockiego zamku odbyło się przedstawienie pt. „Za kolędę dziękujemy”, podczas którego widzowie mogli zobaczyć obrzęd Herody. Przedstawienie to było wynikiem współpracy Biblioteki Pedagogicznej w Szydłowcu ze Stowarzyszeniem Edukacyjno-Folklorystycznym Wrzos.

Herody - historia i znaczenie

Herody to tradycyjne polskie jasełka kolędnicze, które były popularne szczególnie na wsiach i w mniejszych miejscowościach. Ich nazwa pochodzi od postaci króla Heroda, który w chrześcijańskiej tradycji jest znany jako władca Judei odpowiedzialny za rzeź niewiniątek. Wywodzą się ze średniowiecznych misterii religijnych, które miały na celu przybliżenie prostemu ludowi wydarzeń związanych z narodzeniem Chrystusa. Były one częścią bogatej tradycji kolędniczej, w której grupy przebierańców odwiedzały domy, prezentując krótkie scenki i śpiewając kolędy. Przedstawienia te były szczególnie popularne od XVII do XIX wieku. Z czasem ich forma zaczęła się przekształcać, wprowadzając elementy komiczne i ludowe, np. postacie diabła, śmierci czy ułana, co sprawiało, że oprócz funkcji religijnej miały także wymiar rozrywkowy i moralizatorski.

Biblioteka jako centrum kultury lokalnej

Współpraca biblioteki z zespołem folklorystycznym przy organizacji przedstawienia „Herody” jest doskonałym przykładem wykorzystania zasobów i biblioteki w celu ożywienia tradycji. Biblioteka, jako skarbnica wiedzy, może pełnić rolę dokumentacyjną i edukacyjną, dostarczając zespołowi folklorystycznemu materiałów historycznych, literaturę etnograficzną i archiwalne zapisy tekstów ludowych przedstawień. Skarbnicą wiedzy są tu dzieła Oskara Kolberga. Stanowią one materiał źródłowy na podstawie których tworzymy scenariusze przedstawień, tworzymy kopie strojów.

Rola zespołu folklorystycznego

Zespół folklorystyczny wnosi do współpracy swoje doświadczenie w zakresie wykonawstwa i interpretacji tradycyjnych pieśni i obrzędów. Członkowie zespołu mogą uczyć młodsze pokolenia charakterystycznych melodii, sposobu odgrywania ról i technik teatralnych zgodnych z dawnymi tradycjami. Wspólne próby, prowadzone w bibliotece lub lokalnym domu kultury, stają się okazją do międzypokoleniowej wymiany doświadczeń i wzmacniania tożsamości regionalnej.

Edukacja i integracja społeczna

Organizacja przedstawienia „Herody” ma również istotny wymiar edukacyjny i społeczny. Dla dzieci i młodzieży to szansa na poznanie dawnych zwyczajów, rozwijanie umiejętności teatralnych oraz aktywne uczestnictwo w kulturze regionu. Dla starszego pokolenia to możliwość przekazania swojej

wiedzy i pasji młodszych oraz ponownego przeżycia dawnych tradycji.

Podsumowanie

Współpraca biblioteki z zespołem folklorystycznym przy realizacji przedstawienia „Herody” jest doskonałym przykładem synergii między instytucjami kultury i lokalną społecznością. Dzięki takim inicjatywom możliwe jest nie tylko podtrzymywanie pięknych tradycji, ale także edukowanie, integrowanie i aktywizowanie mieszkańców. Biblioteka, otwierając swoje przestrzenie na kulturę ludową, staje się miejscem, gdzie historia spotyka się z nowoczesnością, a tradycja znajduje swoje współczesne oblicze.

Międzynarodowa sztuka dziecięca w Lipsku dzięki współpracy Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filii w Lipsku i Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.

Autorzy: Zbigniew Trysiński

Jako bibliotekarze Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filii w Lipsku, od lat staramy się, by nasza biblioteka była czymś więcej niż tylko miejscem, gdzie można wypożyczyć książki. Pragniemy, aby była ona lokalnym centrum kultury – przestrzenią inspiracji i spotkań ze sztuką. Jednym z naszych najważniejszych działań jest promocja twórczości artystycznej, zarówno tej profesjonalnej, jak i amatorskiej, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości dzieci i młodzieży.

W 2005 roku zainaugurowaliśmy działalność „Galerii między półkami”. Od dwudziestu lat na ścianach naszej czytelnicy prezentujemy prace plastyczne artystów z różnych środowisk. Z czasem nasza działalność rozszerzyła się na współpracę z lokalnymi ośrodkami plastycznymi kształcącymi talenty dzieci i młodzieży, takimi jak Pracownia Plastyczna Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Państwowe Ognisko Plastyczne w Starachowicach. Dzięki tym kontaktom udało nam się kilkakrotnie zaprezentować lipskim dzieciom twórczość młodych rysowników, malarzy i rzeźbiarzy.

W 2019 roku, dzięki inicjatywie naszej koleżanki, Iwony Trysińskiej, otworzyły się przed nami zupełnie nowe możliwości. Nawiązała ona bowiem współpracę z Galerią i Ośrodkiem Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu. Mogliśmy dzięki temu sprowadzić do Lipska sztukę dzieci z całego

świata. Już pierwsze wystawy – „Dzieci dzieciom” oraz „Koty” – cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, zarówno wśród najmłodszych, jak i dorosłych odwiedzających.

Pokazały nam one coś wyjątkowego – różnorodność spojrzeń na ten sam temat w zależności od kultury, w której dorastają dzieci. Prace małych artystów z Polski, Czech i Francji ukazywały głównie udomowione koty – przyjazne, puchate, leniwie wygrzewające się na słońcu. Natomiast dzieci z Indii w swoich pracach przedstawiały koty w postaci tygrysów – dzikich, majestatycznych, symbolizujących siłę i niezależność. To niezwykle zderzenie perspektyw udowodniło, jak różnorodnie można postrzegać świat i przedstawiać go w sztuce.

Kolejne lata przyniosły następne wystawy. W 2023 roku mieliśmy przyjemność zaprezentować prace laureatów Międzynarodowego Biennale Grafiki Dzieci i Młodzieży, a także niezwykłą wystawę „Zawsze zielono, zawsze niebiesko”, która pokazała, jak dzieci z różnych zakątków świata postrzegają przyrodę i otaczający je świat. W maju 2024 roku, podczas „Tygodnia Bibliotek”, otworzyliśmy wystawę „W drodze”, prezentującą grafikę i rysunek dziecięcy w kontekście podróży i odkrywania świata, co doskonale korespondowało z prezentowaną w tym samym czasie wystawą modeli okrętów i żaglowców. Jesienią tego samego roku zachwyciła nas ekspozycja „Z życia smoków”, która przeniosła odwiedzających w baśniowy świat tych fantastycznych stworzeń.

Każda z dotychczasowych wystaw to nie tylko okazja do podziwiania dziecięcej kreatywności, ale także inspiracja do działań edukacyjnych. Chętnie organizujemy wokół nich warsztaty plastyczne, zajęcia tematyczne i zabawy literackie, które pomagają najmłodszym odkrywać własny potencjał twórczy. Często widzimy, jak dzieci, oglądając prace swoich rówieśników z innych krajów, nabierają odwagi do własnych artystycznych eksperymentów. Wierzymy, że sztuka to nie tylko obrazy na ścianie – to przestrzeń do rozmów, zadawania pytań i dzielenia się emocjami.

Dzięki tym działaniom nasza biblioteka stała się miejscem, gdzie lokalna społeczność, zwłaszcza dzieci i młodzież, mają okazję spotkać się z kulturą w jej międzynarodowym wymiarze. Współpraca z Galerią w Toruniu pozwala nam pokazać, że Lipsko jest częścią większej, globalnej mapy kultury. Każda wystawa to kolejny most łączący nas ze światem, a każde dziecko, które tu przychodzi, może poczuć się częścią tej międzynarodowej artystycznej społeczności.

Emocje, talent, scena, wszystko, co chcecie i co możecie (można) zobaczyć w Młodzieżowym Przeglądzie Teatralnym

Autorzy: Barbara Cicha, Ewelina Kasińska, Alicja Skrzek, Katarzyna Walczak

Jesteśmy w przededniu rozpoczęcia 6. Edycji Młodzieżowego Przeglądu Teatralnego (MPT). Inicjatywa konkursu narodziła się w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 14 Integracyjnej im. Jana Pawła II w Radomiu i tam odbyły się trzy pierwsze edycje. Biblioteka Pedagogiczna jako współorganizator dołączyła do PSP Nr 14 Integracyjnej w 4. edycji i ta współpraca trwa do dziś. Partnerami konkursu są Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego w Radomiu, Stowarzyszenie „Teatr Resursa” i Filia Nr 6 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Radomiu, a od tej edycji także Akademia Handlowa Nauk Stosowanych w Radomiu. Partnerzy delegują swoich reprezentantów do uczestnictwa w jury konkursu.

W MPT występują dzieci i młodzież w czterech kategoriach wiekowych: od przedszkoli, poprzez szkoły podstawowe, aż do szkół ponadpodstawowych. Zgłoszone przedstawienia mogą być formą autorską, adaptacją lub inscenizacją, a młodym aktorom pozostawiamy pełną swobodę, jeżeli chodzi o formę przedstawienia: może to być pantomima, monodram, teatr lalkowy, kabaret, itp.

Konkurs trwa 4 dni, a każdy dzień poświęcony jest innej kategorii. Grupy teatralne i aktorzy indywidualni walczą o statuetkę za miejsce (I, II, III) dla Najlepszej Aktorki, dla Najlepszego Aktora oraz Wyróżnienia. Nagrodą dodatkową dla zwycięskich zespołów jest możliwość zwiedzenia Teatru Powszechnego w Radomiu od kulis. Trzeba zaznaczyć, że realizacja imprezy możliwa jest dzięki wsparciu naszych sponsorów, którzy oferują pomoc finansową i rzeczową.

Jak przebiega całe wydarzenie, gdy scenę opanowują emocje, talenty, próby zmierzenia się ze sztuką, jej bohaterami oraz duch zdrowej rywalizacji? Na cztery dni konkursu sala gimnastyczna w „Czternastce” zamienia się w „Dużą Scenę” a korytarze szkolne w foyer teatru. Publiczność daje się porywać emocjom: to wybuchają salwy śmiechu, to znów zalega cisza, jest skupienie i wyczekiwanie „co dalej”, czasem pojawiają się łzy. Zwycięzcy pierwszych miejsc z każdej kategorii biorą udział w koncercie laureatów, który od 4. edycji odbywa się w OKiSz „Resursie Obywatelskiej”. To okazja do zaprezentowania spektakli większemu gronu odbiorców, w myśl idei „dzieci dzieciom”.

Podążając za rozróżnieniem sztuki teatralnej tworzonej przez profesjonalistów dla dzieci i teatru dziecięcego lub młodzieżowego, należy zwrócić uwagę, iż w tym drugim przypadku dziecko jest aktywnym, zaangażowanym (współ)twórcą widowiska teatralnego, ma więc możliwość rozpoznawania i rozwijania własnej osobowości, wyobraźni oraz twórczego myślenia. Taki jest właśnie jeden z głównych celów MPT - zainteresowanie teatrem jako formą wyrażania swoich myśli, emocji i ekspresji twórczej.

Pamiętajmy też, że w trakcie spektaklu padają ważne pytania, a widzowie, ci młodszy i ci starsi, sami szukają na nie odpowiedzi. Współpraca z młodym odbiorcą, teatralne przeżycie nie ogranicza się przecież do czasu trwania spektaklu, a przenosi się w fazę „pozateatralną” i trwa w nim nadal. I to mogą być najważniejsze wartości tej jedynej w swoim rodzaju imprezy, angażującej co roku kilkuset entuzjastów teatru.

Co ważne, na kolejne edycje MPT z niecierpliwością oczekują młodzi aktorzy, ale też my:

organizatorzy, partnerzy, jurorzy, sponsorzy, goście i wszyscy ci, którym uda się choćby na chwilę „wpaść” na to wydarzenie. Atmosfera MPT ma taki urok, można by rzec – magię – że obecność tam na długo ładuje akumulatory zapotrzebowania na kulturę. Wierzymy w te opowieści teatralne, na równi z dziećmi i młodzieżą trzymamy kciuki za bohaterów, śmiejemy się i bawimy, tworząc unikatową wspólnotę „zaczarowanych teatrem”. Po konkursie długo się wraca do tzw. „normalności”, powszedniości, i cóż, trzeba przyznać, że wracać do niej po MPT zwyczajnie się nie chce...

Projekt czytelniczy „Kalendarz Odkrywczego Czytelnika” jako narzędzie wspierające rozwój dzieci. Przykłady praktycznych działań.

Autorzy: Izabela Golińska

Współczesne przedszkola pełnią niezwykle istotną rolę w życiu dzieci, stanowiąc pierwszy etap edukacyjny i miejsce, w którym maluchy kształtują podstawowe umiejętności społeczne, emocjonalne oraz intelektualne. Również biblioteki pedagogiczne stają się coraz bardziej ważnym elementem procesu edukacji, wspierając rozwój dzieci poprzez odpowiednio dobraną literaturę oraz różnorodne zajęcia. W artykule przedstawiam przykład przeprowadzonego w przedszkolu kreatywnego projektu czytelniczego, który sprzyja wszechstronnemu rozwojowi dziecka, z uwzględnieniem roli bibliotek i bibliotekarzy w tym procesie. Projekt **Kalendarz Odkrywczego Czytelnika** to cykl spotkań literackich w połączeniu z obchodami świąt nietypowych. Raz w miesiącu, od września do czerwca, odwiedzałyśmy grupy przedszkolne i wspólnie świętowaliśmy wybrane przez nas święta. Zajęcia stanowią połączenie zajęć literackich, plastycznych, przyrodniczych, muzycznych i ruchowych.

Zajęcia literackie - wprowadzenie do świata książek

Jednym z głównych celów zajęć w przedszkolu jest rozwijanie wyobraźni oraz umiejętności językowych dzieci. W tym zakresie nieocenioną rolę odgrywają zajęcia literackie, w ramach których dzieci mają okazję poznać świat książek, literatury dziecięcej oraz podstawowe zasady czytania i rozumienia tekstów. Zajęcia te również wspierają rozwój mowy, kreatywności oraz rozumienia tekstu. Nasz projekt ma również wspierać nauczycieli przedszkola w podejmowaniu działań rozwijających nawyki czytelnicze i kształtowanie kompetencji czytelniczych u swoich uczniów. Większość spotkań zorganizowanych w ramach projektu rozpoczyna się wysłuchaniem przez dzieci tekstu literackiego. Przeważnie są to całe książki, jak np. *Zapominalska kotka Mog* (tekst i ilustracje Judith Kerr) - *Dzień Czarnego Kota*, ale zdarzają się również fragmenty publikacji, jak np. *Jesteś kimś wyjątkowym : relaksacje dla dzieci* autorstwa Martyny Brody - *Dzień Żaby*. Zawsze jednak tekst mocno nawiązuje do tematu zajęć.

Zajęcia plastyczne - rozwój motoryki i wyrażanie emocji

Zajęcia plastyczne są kolejnym ważnym elementem przedszkolnego programu edukacyjnego. Poprzez twórczość dzieci rozwijają zdolności manualne, wyobraźnię oraz umiejętność wyrażania swoich emocji i myśli w sposób wizualny. W ramach tych zajęć przedszkolaki uczą się pracy w grupie, dzielenia się swoimi pomysłami oraz korzystania z różnych materiałów. Podczas zajęć z okazji **Światowego Dnia Origami** dzieci wykonują z kolorowych kartek papieru liski. Muszą się trzymać ściśle instrukcji nauczyciela, aby nie pominąć żadnego elementu. Oczywiście nauczyciel pomaga w trudniejszych momentach, aby wszystkie dzieci prawidłowo wykonały zadanie.

Zajęcia ruchowe - aktywność fizyczna i współpraca w grupie

Równie ważnym elementem zajęć w przedszkolu jest aktywność fizyczna. Wspólna zabawa, tańce, gry zespołowe czy zabawy w ruchu uczą dzieci współpracy, komunikacji oraz dbania o własne zdrowie. Dzięki różnorodnym formom aktywności fizycznej, dzieci uczą się samodyscypliny, a także radzenia sobie z emocjami takimi jak złość, radość czy frustracja. Spotkanie z okazji **Dnia Żaby** połączone zostało z ćwiczeniami jogi. Nauczyciel prowadzi dzieci przez serię prostych pozycji jogi,

nawiązujących do ruchów i postaw żaby oraz innych mieszkańców okolic jeziora. W trakcie zajęć nauczyciel opowiada dzieciom historię "Żabki Zen". Dzięki niej dzieci uczą się spokoju, koncentracji i równowagi.

Zajęcia przyrodnicze - odkrywanie świata natury

Zajęcia przyrodnicze stanowią wspaniałą okazję do przybliżenia dzieciom tajemnic natury i świata zwierząt. W przedszkolu mogą być one realizowane poprzez obserwacje przyrody, hodowlę roślin czy rozmowy o zwierzętach. Przedszkolaki uczą się odpowiedzialności, dbania o rośliny i zwierzęta oraz szacunku do otaczającego nas świata. My zaproponowaliśmy połączenie zajęć przyrodniczych z grą terenową. **Dzień pszczoły** obchodzony jest na całym świecie 20 maja. Jest to doskonały miesiąc do przeprowadzenia gry terenowej na świeżym powietrzu. Podczas zajęć „Pracowite pszczołki” zabieramy dzieci w podróż przez różne stacje kwiatowe – stanowiska, na których muszą wykonywać zadania związane z pszczołami i przyrodą. Zadania te są przeznaczone do nauki przez zabawę i zawierają elementy takie jak rozpoznawanie roślin, rozwiązywanie prostych zagadek przyrodniczych, wykonywanie zadań zręcznościowych i twórczych.

Zajęcia z zakresu edukacji matematycznej i logicznej

Ważnym aspektem wychowania przedszkolnego jest także wczesna edukacja matematyczna. Poprzez zabawy z liczbami, kształtami i wzorami, dzieci rozwijają zdolności logicznego myślenia, zdolności analityczne oraz umiejętność rozwiązywania problemów. Podczas **Dnia składanki i łamigłówek** dzieci uczestniczą w zabawach, podczas których muszą rozpoznać kształty, dopasować je do odpowiednich miejsc lub ułożyć z nich proste figury. Na zajęciach wykorzystywana jest również mata do kodowania. Poprzez umieszczanie elementów na macie dzieci rozwijają umiejętność logicznego myślenia i planowania działań. Zabawy takie rozwijają nie tylko umiejętności matematyczne, ale także koordynację ruchową.

Zajęcia muzyczne - rozwój słuchu i wrażliwości artystycznej

Muzyka odgrywa ważną rolę w rozwoju dzieci. Poprzez śpiew, grę na prostych instrumentach oraz zabawy rytmiczne, dzieci uczą się wyrażania emocji, poprawiają zdolności słuchowe oraz rozwijają wrażliwość artystyczną. Zajęcia muzyczne w przedszkolu to również doskonała okazja do kształtowania poczucia rytmu, a także współpracy w grupie. **Obchody Międzynarodowego Dnia Mówienia jak Pirat** stanowią bazę tematyczną zajęć z elementami muzyki i tańca. Dzieci biorą m.in. udział w zabawie do piosenki „Wyprawa piratów”, podczas której uczą się prostych słów piosenki oraz układu tanecznego. Poznają także zwroty charakterystyczne dla komunikacji żeglarzy: ster prawa na burt, ster lewa na burt, do abordażu.

Podsumowanie

Kalendarz odkrywczego czytelnika to wszechstronny projekt czytelniczo-edukacyjny, który ma na celu nie tylko rozwijać nawyki czytelnicze, ale także wspierać rozwój społeczny i emocjonalny dzieci. W artykule zostały przedstawione tylko wybrane zajęcia, natomiast całość stanowi dziesięć spotkań, które łączą w sobie literaturę ze wspólną zabawą, naukę poprzez doświadczenia, muzykę czy aktywność fizyczną. Projekt został bardzo dobrze odebrany przez dzieci oraz nauczycielki, które brały w nim udział. Kolejna jego edycja ma swoją kontynuację w obecnym roku szkolnym, w nieco odmienionej formule.

Joga w pracy z dziećmi przedszkolnymi

Autorzy: Monika Jabłońska

Od najmłodszych lat dzieci poddawane są działaniu nadmiernej ilości bodźców, co nie pozostaje bez wpływu na ich rozwój psychofizyczny i funkcjonowanie w szkole. Zbyt długi kontakt z ekranami komputerowymi, trudności w zasypianiu, stresy i lęki – to obecnie codzienność wielu dzieci w wieku przedszkolnym. Zaburzenia neurologiczne, w tym ADHD, to także coraz częściej pojawiające się zjawiska wśród dzieci przedszkolnych. Deficyty w działaniu neuroprzekaźników, takich jak dopamina i noradrenalina pojawiające się u dzieci z tymi zaburzeniami, prowadzą do trudności w koncentracji i uczeniu się. Co możemy zrobić? Wydaje się, że w momencie zidentyfikowania problemu u dziecka należy zastosować odpowiednią terapię lub leczenie. Podstawowym jednak warunkiem powodzenia w pracy z dziećmi z już pojawiającymi się problemami, a także z tymi, które są nimi zagrożone, jest zmiana stylu życia dziecka. Pomocna w tej zmianie może być joga.

Słowo „joga” pochodzi z sanskrytu i oznacza (w uproszczeniu) połączenie między ciałem i umysłem. Współcześnie w kulturze Zachodu joga rozumiana jest jako spójny system praktyki prowadzący do rozwoju osobistego i osiągnięcia dobrostanu poprzez budowanie harmonii wewnętrznej. Joga może zachęcić dzieci do przyjrzenia się własnemu wnętrzu, akceptacji i empatii. Jest też znakomitą sposobem na budowanie więzi i zaangażowanie wszystkich członków rodziny bądź koleżanek i kolegów w klasie we wspólną zabawę. Przyjrzyjmy się poszczególnym korzyściom, jakie przynosi dzieciom przedszkolnym praca z wykorzystaniem jogi.

Dlaczego warto zastosować jogę w pracy z dziećmi przedszkolnymi?

Joga wpływa korzystnie na pracę układu nerwowego. Regularna praktyka powoduje lepsze dotlenienie mózgu, co sprzyja koncentracji i zapamiętywaniu. Z czasem następuje także u ćwiczących zwiększenie objętości hipokampu, czyli części mózgu odpowiedzialnej za uczenie się. Joga obniża poziom kortyzolu oraz aktywuje przywspółczulny układ nerwowy odpowiedzialny za relaks i regenerację. Sprzyja to wyciszeniu się i skupieniu na wykonywanych zadaniach. Joga powoduje korzystne zmiany w sferze psychiki.

Ćwiczenia powodują u dzieci obniżenie poziomu lęku i zwiększenie wiary w siebie. Regularne praktyki oddechowe pomagają zredukować nadmiar bodźców. Dzięki ćwiczeniom jogi dzieci uczą się identyfikować i akceptować swoje emocje, a także je bezpiecznie kontrolować. Joga i mindfulness regulują fizjologiczne układy związane z odczuwaniem niepokoju (np. mogą zmniejszać tętno i obniżać ciśnienie krwi). Sprzyja to nabywaniu przez dzieci elastyczności wobec sytuacji stresowych.

Joga uczy wrażliwości na piękno. Praca z użyciem elementów jogi może wspierać rozwój estetyczny dziecka, które uczy się dostrzegać piękno własnego ciała, akceptować je, doceniać jego możliwości. Ćwiczenia będące elementami praktyki asan i układanie „jogowych opowieści” odnoszących się np. do życia zwierząt czy przyrody, uczą widzieć piękno w otaczającym świecie.

Joga wpływa na rozwój fizyczny dzieci. Asany czyli pozycje jogi, które przyjmuje się na zajęciach, zwiększają wytrzymałość fizyczną, elastyczność, sprzyjają kształtowaniu właściwej postawy ciała. Pozycje rozciągające i ćwiczenia oddechowe „otwierają” klatkę piersiową i zapobiegają garbieniu się, wzmacniają mięśnie brzucha i grzbietu. Relaksacja na zakończenie zajęć z użyciem elementów jogi uczy umiejętności rozluźniania mięśni. Ćwiczenia oddechowe mogą wspierać terapię logopedyczną, ponieważ angażują mięśnie ust i twarzy oraz stymulują rozwój dróg oddechowych. W trakcie wybranych zabaw jogowych dzieci pobudzają do pracy mięśnie odpowiadające za prawidłowe

ułożenie ust i języka.

W przygotowaniu się do kolejnych etapów edukacji w szkole również pomoc może być joga. Dzięki praktyce jogi dzieci rozwijają swoje umiejętności rozruchowe, manipulacyjne i manualne kończyny górnej, co przydaje się przy nauce pisania. Regularna praktyka uczy przyjmowania właściwej pozycji podczas pisania i rysowania. Dzięki jodze dzieci nabywają podstawowych umiejętności społecznych: współpracy z otoczeniem, rozumienia emocji innych, budowania relacji opartych na porozumieniu, rozładowywania napięcia i agresji. Aktywności z użyciem pozycji jogi uczą pracy w grupach i wzajemnej akceptacji.

Joga może wspierać terapię ADHD i autyzmu. Praca z zastosowaniem jogi u dzieci z ADHD pomaga uwalniać energię i poprawia koncentrację. Regularna praktyka, jeśli zostanie zaakceptowana przez dziecko, wpływa na redukcję emocji i uspokojenie oddechu a także sprzyja nauce skupienia uwagi. W przypadku dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu joga może pomóc dziecku nawiązać kontakt z własnym ciałem oraz uspokoić układ nerwowy. Wpływa także na poprawę funkcjonowania społecznego poprzez wzrost umiejętności w zakresie komunikacji niewerbalnej, nawiązywania kontaktu wzrokowego, rozumienia otoczenia.

Choć niniejsze rozważania koncentrują się na wykorzystaniu jogi na zajęciach przedszkolnych, warto też zwrócić uwagę na to, jakie korzyści z praktyki jogi z dziećmi mogą odnieść rodzice i opiekunowie. Rodzinne praktykowanie jogi buduje więź, jest okazją do wyrażania wdzięczności, empatii, wsparcia, a przede wszystkim dobrej zabawy angażującej dzieci i dorosłych. Dużą rolę w tych aktywnościach pełni wzajemna uważność, szanowanie potrzeb oraz ograniczeń innych, a także powstrzymywanie się od oceniania. Dziecko niejako nasiąka tymi umiejętnościami w trakcie praktykowania jogi w domu rodzinnym. Ćwiczenia relaksacyjne i medytacyjne pomagają całej rodzinie wyciszyć się po dniu pracy, przyniosą korzyści fizyczne i psychiczne, a wreszcie „odrywają” od szklanego ekranu.

Podstawowe zasady, o których warto pamiętać w pracy z użyciem jogi

Prowadzący zajęcia powinien kierować się empatią, współczuciem i zaufaniem. Dzieci muszą czuć się akceptowane. Nie wolno okazywać im zniecierpliwienia ani ich oceniać. Poczucie bezpieczeństwa pomaga im próbować nowych rzeczy, a pozytywne podejście nauczyciela ułatwia eksperymentowanie z nieznanymi pozycjami i zabawami. Należy pamiętać o przyjaznej atmosferze i poczuciu humoru. Na zajęciach warto zadbać o swobodną atmosferę, zredukować potrzebę rywalizacji, zachęcać do tego, by dzieci wyrażały emocje w spontaniczny sposób. Nie należy wymagać od dzieci perfekcyjnego wykonywania poszczególnych pozycji – ważniejsze są dobre chęci i zabawa, umiejętności przyjdą z czasem. W praktyce może zdarzyć się tak, że element zabawy przeważa nad skupieniem i koncentracją, co prowadzi do chaosu w klasie. Wówczas przydają się specjalne zabawy-wyciszanki, które warto mieć pod ręką, by uspokoić nadmierną ekspresję dzieci. Ważne jest również wspieranie naturalnej ciekawości dziecka. Zarówno słowami jak i odpowiednim doбором aktywności jogowych można uwolnić naturalną ciekawość dzieci, zachęcić je do eksperymentów. Szczególnie widać to w trakcie tworzenia opowieści jogowej, gdzie dzieci same z zaproponowanych pozycji układają jakąś historię, której zakończenie jest otwarte. Warto zadbać o autentyczną komunikację. Dzieci muszą wiedzieć, że na zajęciach mogą wyrazić swoją niechęć czy sprzeciw, jeśli jakaś zabawa jest dla nich niekomfortowa. Należy zapewnić im warunki do komunikowania swoich potrzeb i rozwoju pomimo np. deficytów w zakresie sprawności fizycznej czy nieśmiałości. Niech joga będzie pozytywnym, dającym wszystkim wytchnienie rytuałem, który z czasem stanie się niezbędnym elementem zajęć przedszkolnych, a być może również życia rodzinnego.

Polecane książki o jodze dla dzieci dostępne w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu

- *Bose stópki : joga dla dzieci* / Filippa Odevall, Karin Lundström ; tłum. Barbara Gawryluk. - Poznań : Centrum Edukacji Dziecięcej - Publicat, cop. 2019,
- *Moja pierwsza joga : etykieta małego jogina* / Dorota Sobotko - [Katowice] : Wydawnictwo Kos, cop. 2021,
- *Mindfulness dla dzieci w 10 minut : proste ćwiczenia na poczucie spokoju, szczęścia i koncentrację* / Maura Bradley, Warszawa : ToTamto, cop. 2023,
- *Moja supermoc : uważność i spokój żabki : historie, gry i zabawy mindfulness* / Eline Snel; książka zawiera 5 historii autorstwa Marie-Agnès Gaudrat ; [tłum. Blanka Łyszkowska]. Warszawa : CoJaNaTo, cop. 2018,
- *Wyciszanki żłobkowo-przedszkolne : 50 błyskawicznych sposobów na powrót do "tu i teraz"* / Anna Różańska-Gał, Joanna Kuś. Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2023.

Bibliografia

- Ghannam K. P., *Joga dla dzieci i ich dorosłych : 100+ fajnych ćwiczeń jogi i mindfulness do wspólnej praktyki*, Warszawa : CoJaNaTo, cop. 2019,
- Jakubik-Hajdukiewicz J., *Twórcze działania dla dzieci z wykorzystaniem terapii tańcem, jogi i kreatywnego pisania*, Poznań : Garmond, 2005,
- Owen L., Lebowitz Rossi H., Streeter C.C., *Efekt jogi*, Warszawa : Wydawnictwo Czarna Owca, 2021.
- Willard C., *Rosnę z uważnością : praktyki mindfulness wspierające równowagę, spokój i odporność dla dzieci, nastolatków i całej rodziny*, Warszawa : CoJaNaTo, cop. 2022.

Wystawy tematyczne narzędziem pracy nauczyciela

Autorzy: Bożena Jeżmańska

Od początku swej działalności Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu wspiera szkoły w wypełnianiu zadań wynikających z podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej. Wśród nich wielokrotnie pojawiał się, formułowany w różnej formie, wymóg kształtowania u dzieci i młodzieży lokalnego patriotyzmu oraz pogłębiania więzi z własnym miejscem zamieszkania. Konkretnie tematy z zakresu edukacji regionalnej są bardzo często powiązane z ustalaniem corocznie przez parlamentarzystów patronami roku.

Jednym z najważniejszych zadań statutowych Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu jest wspieranie nauczycieli w realizacji edukacji regionalnej poprzez gromadzenie i udostępnianie różnych form publikacji, a także innych materiałów dotyczących regionu radomskiego. Z tego powodu w 2022 r. oferta dla szkół została poszerzona o tematyczne wystawy prezentowane w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu. Są one eksponowane w budynku biblioteki czasowo, a pełna, wciąż aktualizowana oferta, znajduje się na jej stronie internetowej. Mają postać dostosowaną do potencjalnych możliwości udostępniania w placówkach oświatowych. Ich zasób jest systematycznie powiększany. Zainteresowani nauczyciele mogą je bezpłatnie wypożyczać w celu zaprezentowania w szkole.

Wystawa pt. *„Radom wczoraj i dziś”* ma charakter modułowy. Jej poszczególne karty mogą być wykorzystywane oddzielnie przez nauczycieli różnych przedmiotów. Zaprezentowano na niej, oprócz kalendarium, m.in. ciekawostki i najbardziej znane zabytki Radomia. Pozostałe wystawy to tematyczne zestawy najczęściej 12 plansz formatu A3. Mogą stanowić pomoc dydaktyczną do zastosowania głównie na lekcjach historii, geografii i języka polskiego. Do każdej z nich dołączona jest bibliografia.

Tematy wystaw wybierane są przeważnie po wskazaniu przez sejm patronów nadchodzącego roku. W przypadku patronatu związanego z wydarzeniami historycznymi odnoszą się one również do przebiegu zdarzeń na Ziemi Radomskiej lub osób związanych z Radomiem. I tak np. po ustanowieniu przez Sejm roku 2025 Rokiem Milenium Koronacji Dwóch Pierwszych Królów Polski w Gnieźnie powstała wystawa poświęcona temu wydarzeniu, ale także wczesnośredniowiecznemu grodzisku na terenie dzisiejszego Radomia oraz życia jego mieszkańców w XI w. Została ona przygotowana wspólnie z **Działem Archeologii Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu**. Do wystawy na temat **Rodziny Ulmów**, której członkowie zostali patronami roku 2024, dołączono biogramy Radomian uhonorowanych odznaczeniem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Zostały one opracowane na podstawie materiałów znajdujących się na stronie internetowej Szlaku Pamięci Żydów Radomskich „Ślad”.

Co roku uzupełniany jest także zestaw wystaw przeznaczonych do wykorzystania przez nauczycieli języka polskiego. Wystawę *„Pisarze Ziemi Radomskiej”* można uzupełnić poprzez ekspozycje związane z lekturami wybranymi do corocznych akcji Narodowego Czytania. Z tą myślą powstały wystawy poświęcone bohaterom i czasom powieści *„Nad Niemnem”* oraz dramatu *„Kordian”*.

Wychodząc naprzeciw potrzebom nauczycieli geografii opracowaliśmy wystawę pt. *„Radomskie wędrówki przyrodnicze”*. Znalazły się tutaj karty poświęcone m. in. radomskim parkom, drzewom – pomnikom przyrody i ciekawostkom regionalnym.

[illegible][illegible]

Ochrońmy okłapy są książki. 540 latów dokończył Włodzisław, jeden z wybitnych, łowców skarbnic i dokończył w Paryżu m. Książki, topiła przy ul. Prof. L. Kukułkowskiego, waga w Starym Ogrodzie oraz modułowe okłady przy ul. 3. Sierpnia.

Ulica Żeromskiego

Faktor	Kurschwin	Wickenburgener	pery	Fluss
...	...	...	...	...

Pulao Sandomiendi (Gmach Coraziego)

Najbardziej okazała budowla przy radomskim dworcu została wybudowana według projektu Antonia Corraziego w latach 1825-1827. Pałac był do 1917 r. siedzibą wojewodów i gubernatorów radomskich i radomskich. Obecnie zaplanowany przez Urząd Miasta.

Katedra Opieki Nadzwyczajnej Maryi Panny

Helegystyka świętych chrześcijaństwa w latach 1894-1911 według projektu Józefa Piusa Ozolskiego. W 1981 : ułożona katecheta diecezji wandomiersko-radomskiej, zaś w 1992 r. - katecheta diecezji radomskiej. Katecheta odwołujący się do Pisma Świętego, kandydat Stefan Wyżyński, papież Jan Paweł II oraz kandydat Józeph Rotzinger, późniejszy papież Benedykt XVI.

Police Solution

Uchowany z zbiegu ulic Senkiewicza i Moniuszki
główny projekt Aliona Pina. Wzrosły w stylizację
zmniejszowanego kłasyzmu. Główny budynek
Pawłowski Związek Samorządowy. Zagra
błask z czołową okapem niemiecką w ścianie
„Kortybuja” Jona Łomickiego z 1906 r.

Książki jak plasterki - słów kilka o literaturze na dziecięce troski

Autorzy: Iwona Lenarcik

We współczesnym świecie zarówno dorośli jak i dzieci każdego dnia mierzą się z wieloma różnorodnymi wyzwaniami codzienności, rosnącym tempem życia, coraz większymi oczekiwaniami i niekiedy trudnymi sytuacjami, które budzą silne emocje, czy reakcje. O ile, z racji doświadczenia, dorosłym nieco łatwiej poradzić sobie z tym, co ich spotyka, o tyle dzieci potrzebują jasnych drogowskazów, czulego, życzliwego przewodnika, który z troską i uważnością pomoże im wejść w świat uczuć i emocji, nauczy jak sobie z nimi radzić, jak je rozumieć.

W momencie, gdy dzieci przytłoczone są różnymi sytuacjami, borykają się z mniejszymi i większymi problemami nam - rodzicom, nauczycielom, terapeutom i opiekunom, a przede wszystkim samym dzieciom z pomocą może przyjść literatura. Odpowiednio dobrany, wartościowy tekst literacki ubrany w piękne, kolorowe ilustracje może zadziałać jak cudowny lek, plasterek kojący dokładnie te miejsca, które bolą w małym dziecięcym wnętrzu.

Wspólna lektura właściwych książek może być lekarstwem na codzienne dziecięce troski, zmartwienia i niepokoje. Może być doskonałym punktem wyjścia do rozmów na tematy, o których dziecko nie zawsze chce lub potrafi rozmawiać, a które są dla niego ważne. Niekiedy łatwiej mówić mu o tym, co spotkało bohatera opowieści, niż jego samego. Literatura może stanowić inspirację do wspólnych zabaw, odgrywania scenek, wcielania się w role i dawać możliwość mówienia o tym, co trudne i w pierwszej chwili niezrozumiałe w sposób, który dziecku jest bliski. Może okazać się pomocna w budowaniu poczucia pewności siebie, w pokazywaniu mu przykładów różnych zachowań, postaw oraz możliwych rozwiązań. Czytanie odpowiednio dobranych książek pomaga dziecku w oswajaniu lęku i w pokonywaniu trudności. Pozwala na przeżywanie czytanych historii w obecności bliskiej osoby oraz dostarcza młodemu człowiekowi nowych doświadczeń, a co za tym idzie wzmacnia jego mocne strony i wiarę w siebie.

Rynek książki obfituje w literaturę, która może posłużyć do realizacji wspomnianych zadań specjalnych. Warto jednak pochylić się nad wyborem pozycji, które będą najlepszym narzędziem wspierającym i dzieci, i dorosłych. Co zatem czytać i jak wybrać tę właściwą książkę? Przede wszystkim należy spróbować rozpoznać z jakim problemem boryka się maluch, na jak długo potrafi się skupić nad słuchanym tekstem, czy woli książki, w których historia w znacznej mierze opowiedziana jest za pomocą barwnych ilustracji. Istotne jest także, by książka była napisana zrozumiałym dla dziecka językiem, dobrana do jego wieku i potrzeb.

Przy wyborze warto kierować się sugestiami specjalistów i ekspertów, którzy na co dzień w swojej pracy wykorzystują bajki terapeutyczne i biblioterapię. Można sięgnąć do specjalnych zbiorów zawierających terapeutyczne opowiadania i mądre bajki, jak chociażby te autorstwa Marii Molickiej. Informacji o wartościowej literaturze można także szukać na blogach z recenzjami, forach internetowych, profilach w mediach społecznościowych. Kopalnią wiedzy są niewątpliwie blog oraz profil na fb „Biblioteczka Apteczka”, gdzie znajdziemy książkowe „polecalki” na konkretne dziecięce problemy. Warto też zwracać uwagę na pozycje, które zostały nagrodzone w konkursach. W trakcie poszukiwań swoje kroki można skierować do bibliotek, w których z dużym prawdopodobieństwem znajdziemy dokładnie taką literaturę, jakiej potrzebujemy.

Książki, które leczą słowami, poza zastosowaniem w domowym zaciszu, będą doskonałym wsparciem

i narzędziem podczas terapii, w czasie zajęć opiekuńczo-wychowawczych, zajęć przedszkolnych, lekcji szkolnych, godzin wychowawczych. Sprawdzają się w indywidualnej pracy z uczniem oraz z całą grupą. A jeśli dodatkowo zainspirujemy się czytanim tekstem i wprowadzimy do zajęć atrakcyjny, wręcz zaskakujący, choćby drobny element nawiązujący do treści, wówczas bardziej zaangażujemy i zaktywizujemy dzieci. Pobudzimy je do przeżyć, damy do myślenia, wywołamy silniejsze emocje i wspomnienia, które pozostaną z nimi na dłużej. Przykładem takiego elementu może być niebieski balon z naklejoną słoniową trąbą, oczami i uszami, symbolizujący ciężar, który przygniata bohatera książki „*Wielkie wstrętne kłamstwo*” Thierrego Robberechta. Może to być garnek, do którego dzieci wrzucą składniki na najlepszą, bo ugotowaną według niezwykłego przepisu przez grupę przyjaciół z książki Susanny Isern, zupę na świecie. Może to być tajemniczy list lub plecak, w którym znajdą się dokładnie takie same przedmioty, które w ramach podziękowania za okazaną pomoc i dobre serce otrzymała bohaterka książki „*Idealna chwila*” wspomnianej autorki.

Starajmy się, by z uważnością, troską i szacunkiem podchodzić do wszystkich dziecięcych problemów i lęków. Z perspektywy dorosłego wydają się one niekiedy błahy. Jednak w odczuciu dziecka takie nie są. Są bardzo poważne. Stają się nie lada wyzwaniem dla małego człowieka. Budzą silne emocje, które potrzebują nazwania i zaopiekowania. Nie zapominajmy również, że najlepszym plasterkiem na dziecięce troski będzie nie tylko wartościowa i mądra literatura, ale przede wszystkim bliskość, która daje ukojenie.

Obchody Dnia Postaci z Bajek w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu Filia w Pionkach

Autorzy: Aleksandra Jagiełło

W dniu 5 listopada obchodzimy Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek. Jest to świetna okazja, aby zaprosić do biblioteki najmłodszych czytelników. W tym roku szkolnym przygotowaliśmy w Bibliotece Pedagogicznej Filia w Pionkach nawiązujące do Dnia Postaci z Bajek zajęcia edukacyjne dla grupy dzieci w wieku przedszkolnym.

W przeprowadzonych przeze mnie zajęciach uczestniczyli uczniowie z grup przedszkolnych ze Szkół Specjalnych przy Zespole Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach. Chciałabym podzielić się z czytelnikami **Horyzontów Biblioteki** scenariuszem zajęć, które dla nich przygotowałam. Mam nadzieję, że będzie on pomocą dla innych nauczycieli bibliotekarzy przygotowujących zajęcia dla najmłodszych.

Dzień Postaci z Bajek - propozycja zajęć dla grupy młodszych dzieci (4-5 lat).

Cele:

- Wspieranie dobrostanu psychicznego dzieci
- Usprawnianie pracy narządów mowy
- Usprawnianie motoryki małej
- Rozwijanie umiejętności słuchania i koncentracji na słowie mówionym
- Rozwijanie umiejętności wypowiadania się.

Metody pracy:

- Ćwiczenie relaksacyjne (trening Jacobsona)
- Ćwiczenia logopedyczne (zabawy oddechowe)
- Ćwiczenia manualne (ścieżki grafomotoryczne, zabawy sensoryczne)
- Słuchanie tekstu czytanego
- Odpowiadanie na pytania związane z przeczytanym tekstem.

Środki dydaktyczne:

- 6 kart przedstawiających postaci z bajek (Król Lew, Syrenka, Kot w Butach, królewna, krasnoludek, Kopciuszek)
- 6 plastikowych pojemniczków
- 1 koszyk wiklinowy
- Ilustracja przedstawiająca rycerza
- Tablica udekorowana balowymi ozdobami: wstążkami, serpentynami, balonikami itp.
- Ścieżki grafomotoryczne do przejścia paluszkami z rysunkiem kotka (wykorzystałam karty z publikacji pt.: *„Jadę, rysuję, opowiadam : proste zabawy do terapii małych rączek”* autorstwa Anny Kuziel-Kaliny).
- 1 duży talerz i kilka małych miseczek
- Opakowanie fasoli i ciecierzycy (wersja „trudniejsza”: ryżu i soczewicy)
- Karty z publikacji pt.: *„Zabawy oddechowe na wesoło”* autorstwa Katarzyny Szłapy,

Iwony Tomasik i Sławomira Wrzesińskiego zatytułowane: Mruczek, Labirynt, Uwaga lawina.

- Wycięte z papieru elementy: 1 kotek, 1 złota rybka, grzyby (co najmniej tyle sztuk, ilu jest uczestników zajęć)
- Słomki do napojów
- Waciki kosmetyczne
- Utwór muzyczny odtwarzany na koniec zajęć

Literatura wykorzystana do zajęć:

- Broda Martyna: *Jesteś kimś wyjątkowym. 3, Relaksacje dla (nieco) młodszych dzieci*. Warszawa: Mamania, 2023.
- Piątkowska Barbara, Piątkowski Tomasz: *Noc w bibliotece*. Kokoszka, 2022.
- Kuziel-Kalina Anna: *Jadę, rysuję, opowiadam : proste zabawy do terapii małych rączek*. Warszawa: Harmonia, 2023
- Szłapa Katarzyna, Tomasik Iwona, Wrzesiński Sławomir: *Zabawy oddechowe na wesoło*. Warszawa: Harmonia, 2021.

Przebieg zajęć:

1. Uczestnicy siadają w kręgu. Prowadzący wita się i opowiada o Dniu Postaci z Bajek i o bajkowych postaciach zamieszkujących książki i biblioteki. Następnie zachęca uczestników, aby dowiedzieli się, co przydarzyło się bajkowym postaciom w pewnej bibliotece. Prowadzący czyta opowiadanie w formie teatrzyku kamishibai zatytułowane „*Noc w bibliotece*”. W trakcie czytania prowadzący zachęca uczestników, aby rozpoznawali bajkowe postaci pojawiające się na ilustracjach do tekstu oraz opowiadali, co robią te postaci i zgadywali, co może się za chwilę wydarzyć.
2. Rozpoczynamy zabawę w zaczarowane postaci. Prowadzący opowiada o tym, jak bajkowe postaci z naszej biblioteki planowały zorganizować bal, lecz przeszkodziła im zła czarownica, która uwięziła je za pomocą czarów. Prowadzący pokazuje uczestnikom karty z postaciami z bajek zamknięte w plastikowych pojemniczkach. Uczestnicy zgadują, jakie postaci znajdują się na kartach i z jakich bajek pochodzą.
3. Prowadzący wskazuje na udekorowaną tablicę z umieszczoną na niej ilustracją przedstawiającą rycerza. Opowiada o tym, że uczestnicy mogą uwolnić uwięzione postaci, pod warunkiem, że w magiczny sposób przemienią się w rycerzy. Prowadzący odczytuje „zaklęcie”: opis treningu Jacobsona ze str. 13 w książce „*Relaksacje dla (nieco) młodszych dzieci*”. Uczestnicy wykonują ćwiczenie relaksujące zgodnie z instrukcjami „zaklęcia”, napinając i rozluźniając kolejne partie ciała, wyobrażając sobie opinający ciało pancerz rycerza.
4. Uwalniamy Króla Lwa. Prowadzący zachęca zamienionych w rycerzy uczestników do uwolnienia pierwszej postaci. Opowiada, że król lew został za pomocą czarów zamieniony w kotka i żeby zdjąć czar, uczestnicy muszą go odnaleźć w magicznym lesie. Prowadzący prezentuje uczestnikom plansze ze ścieżkami grafomotorycznymi z publikacji „*Jadę, rysuję, opowiadam*”. Uczestnicy mają za zadanie przejść paluszkami przez ścieżki narysowane na planszach, odnajdując znajdującego się na jednej z nich kotka. Prowadzący zachęca uczestników do udziału w zabawie, przekonując, że aby zdjąć zły czar, jak najwięcej osób musi wykonać zadanie. Gdy uczestnicy wykonają zadanie, prowadzący wyjmuje kartę z królem lwem z pojemniczka. Jeden z uczestników umieszcza kartę na tablicy, gdzie odbędzie się bal postaci

z bajek.

5. Uwalniamy syrenkę. Prowadzący prezentuje uczestnikom wyciętą z papieru złotą rybkę oraz planszę Labirynt z publikacji *„Zabawy oddechowe na wesoło”*. Prowadzący opowiada, że aby uwolnić syrenkę, złota rybka musi przepłynąć przez podwodny labirynt. Uczestnicy mają za zadanie przesunąć palcem złotą rybkę po planszy, odnajdując wyjście z labiryntu. Uwolnioną syrenkę umieszczamy na tablicy.
6. Uwalniamy Kota w Butach. Prowadzący prezentuje uczestnikom wyciętego z papieru kotka oraz planszę Mruczek z publikacji *„Zabawy oddechowe na wesoło”*. Prowadzący wyjaśnia, że aby czar z kota w butach został zdjęty, kotek musi dostać się na dach narysowany na planszy. Uczestnicy mają za zadanie przesunąć dmuchnięciami papierowego kotka w odpowiednie miejsce na planszy.
7. Uwalniamy królową. Prowadzący prezentuje uczestnikom planszę Lawina z publikacji *„Zabawy oddechowe na wesoło”* i rozdaje uczestnikom waciki kosmetyczne. Prowadzący wyjaśnia, że aby uwolnić królową, trzeba powstrzymać lawinę, którą zła czarownica zrzuciła na krainę lodu. Uczestnicy mają za zadanie przesunąć dmuchnięciami wacik po planszy w ten sposób, aby nie trafić w narysowane na niej domki.
8. Uwalniamy krasnoludka. Prowadzący rozdaje uczestnikom słomki do napojów i rozkłada na podłodze wycięte z papieru grzyby. Wyjaśnia, że aby uwolnić krasnoludka, należy zbierać koszyk magicznych grzybów, lecz grzyby te można zebrać tylko za pomocą magicznej wędki (czyli słomki). Prowadzący prezentuje sposób wykonania zadania, unosząc jeden z grzybów w ten sposób, że przytyka do niego słomkę, jednocześnie wciągając przez nią powietrze i umieszcza papierowy grzybek w wiklinowym koszyku. Uczestnicy wykonują zadanie, zbierając w ten sposób pozostałe grzyby.
9. Uwalniamy Kopciuszka. Prowadzący prezentuje uczestnikom talerz, w którym znajdują się pomieszane ze sobą ziarenka fasoli i ciecierzycy. Rozdaje uczestnikom kilka mniejszych miseczek. Uczestnicy mają za zadanie rozdzielić nasiona przekładając je do miseczek.
10. Prowadzący gratuluje uczestnikom wykonania wszystkich zadań i wskazuje, że teraz, kiedy wszystkie postaci zostały uwolnione i znalazły się na sali balowej (czyli na tablicy), może rozpocząć się bal. Prowadzący odtwarza utwór muzyczny i zachęca uczestników do udziału w balu. Uczestnicy tańczą w kole.
11. Prowadzący dziękuje uczestnikom za udział w zajęciach i zachęca do odwiedzania biblioteki i zamieszkujących ją bajkowych postaci.

Jak wychować miłośnika książek

Autorzy: Bożena Podlasek

„Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła”.

Wisława Szymborska

Szanowni Rodzice, wiecie, jak ważne i trudne jest wychowanie dziecka. Każdy rodzic stara się dać swojemu dziecku wszystko, co najlepsze. Rodzice i szkoła podejmują szereg różnorodnych działań, aby wychowanie dziecka było wszechstronne. Dzisiaj chciałabym zwrócić Państwa uwagę na jeden ważny element wychowania, a mianowicie:

Jak wychować miłośnika książek

Przede wszystkim musimy pamiętać, że dziecko lubi obserwować i naśladować dorosłych – zadbajmy więc o to, aby zauważało książki w rękach osób przebywających w jego otoczeniu: rodziców, nauczycieli, dziadków, opiekunów. To najpewniejsza droga do wychowania małego wielkiego miłośnika książek: jeżeli czytamy dziecku od najmłodszych lat, staje się to dla niego naturalne. To jednak nie znaczy, że nie da się zainteresować książkami dzieci starszych, które od początku nie były przyzwyczajone do codziennej lektury.

W obecnych czasach łatwiej jest dziecku obejrzeć film czy pograć w gry komputerowe – wtedy wrażenia wydają mu się intensywniejsze i są dostarczane we względnie krótkim czasie. Czytanie książek to jednakże równie znakomita przygoda – a jak dowodzą badania psychologiczno-pedagogiczne – rozwijająca w sposób wszechstronny. O zaletach czytania nie trzeba dziś nikogo przekonywać. Wspomnę tylko kilka walorów: poprawność ortograficzna i interpunkcyjna, bogatsze słownictwo, wyobraźnia, lepsze wyniki w nauce, dobre rozumienie różnych tekstów – w przyszłości bankowych czy urzędowych.

W związku z powyższym podam Państwu kilka wskazówek, jak skutecznie zachęcić dziecko do czytania.

Rada pierwsza. Już od najmłodszych lat życia dziecko powinno mieć kontakt z książką. Nawet niemowlętom można pokazywać duże ilustracje w książkach. W pierwszych miesiącach życia pokazujemy obrazki czarno-białe lub w kolorach mocno kontrastowych, bo takie kolory widzi na początku niemowlę.

Rada druga. Czytając dziecku, modulujmy ton naszego głosu, gdy odcytujemy kwestie różnych bohaterów lub naśladujemy prezentowane na ilustracjach zwierzątka. Dzieci to uwielbiają, przyciąga to również ich uwagę. Oglądajmy książki i czytajmy je razem z dzieckiem, będzie to dodatkowy walor – wspólne spędzanie czasu i pole uwagi, a to bardzo zbliża emocjonalnie.

Rada trzecia. Pozwólmy małemu dziecku dotykać książek, wziąć je ze sobą do łóżka czy czasami zgiąć. Chodzi o to, aby, przez nadmierne szanowanie książek, nie zniechęcać dzieci do regularnego oglądania i czytania. Dla małego dziecka kupujmy książki kolorowe, ładne, ale tańsze albo gumowe czy o sztywnych stronach.

Rada czwarta. Książka ma mieć swoje miejsce wśród zabawek dziecka, ponieważ powinna być przez niego identyfikowana z rozrywką i traktowana jako równie ważna co ulubiony miś czy samochodzik.

Rada piąta. Proponujemy interakcje. Czytając tekst znajdujący się w bogato ilustrowanej książce, zapytajmy dziecko, co widzi na obrazku, zwróćmy uwagę na kolory oraz emocje wyrażone na twarzach namalowanych postaci. Odegrajmy scenkę pacynkami, które czasem znajdują się w książeczkach. Zachęćmy do zilustrowania przeczytanego tekstu czy nauczania się na pamięć krótkich wierszyków.

Rada szósta. Czytanie uczy, ale nic na siłę. Wspólne czytanie to doskonała okazja, aby nauczyć dziecko czytać – w tym celu wskazujemy mu litery, słowa, zdania. Robimy to spokojnie i niezbyt długo.

Wspólne czytanie jest okazją do dzielenia przeżywania, rozmawiania śmiania się i tulenia przed snem. To buduje wzajemne poczucie bliskości, bycia ważnym. W dziecku rodzi przekonanie, że jego świat fantazji, wyobraźni, marzeń i pragnień może zostać zrozumiany i zaakceptowany. Książka może też wzmacniać dziecięce poczucie wartości, rozwijać wrażliwość, twórcze zdolności i wyobraźnię. Uczyć wrażliwości na sztukę, rozwijać ciekawość innych kultur, odsłaniać tajemnicę własnego ciała i przyrody. Poszukiwanie ulubionych książek może być wspólną przygodą rodzica i dziecka.

Komiks - alternatywa dla książki

Autorzy: Tomasz Reszko

Komiksy są formą rozrywki uwielbianą przez dzieci i młodzież od wielu pokoleń. Niektórzy eksperci, a także rodzice, są zdania, że czytanie komiksów nie jest równoznaczne z czytaniem książek. Ponieważ komiksy to głównie obrazki i grafiki, przez lata panowało przekonanie, że nie mogą one pomóc dzieciom poprawić umiejętności czytania. Czy na pewno? Obecnie liczne badania pokazują, że czytanie komiksów i powieści graficznych przynosi wiele korzyści.

Komiksy to uproszczone wersje narracji, co oznacza, że mogą rozwiązać problem niechęci do czytania książek. W dzisiejszych czasach dzieci mają krótki czas uwagi, dlatego najlepiej stosować różne podejścia do nauczania, uatrakcyjnić je, aby ułatwić im tę czynność. Często zdarza się, że książka nie jest sposobem spędzania wolnego czasu. Komiks natomiast bywa dużo bardziej atrakcyjny, a dodatkowo przynosi zaskakujące korzyści.

Dlaczego dzieci uwielbiają komiksy?

Gdy otworzymy dowolny komiks lub powieść graficzną, od razu stanie się oczywiste, dlaczego dzieci je kochają. Nie znajdziemy tam „suchych” stron ciasno zadrukowanych czarno-białymi literami. Zamiast tego komiksy pełne są kolorowych, dynamicznych obrazków, na których pojawiają się mniejsze ilości tekstu. Taki układ przemawia do dzieci, które często są wzrokowcami. Graficzna natura komiksów zdecydowanie bardziej odpowiada dzieciom, które lepiej znają telewizję i inne media wizualne niż tradycyjne książki. Uwagę dzieci i młodzieży przykuwa także tematyka komiksów. Zazwyczaj historie są pełne akcji i przygód. Opowiadają o postaciach z dużymi aspiracjami, superbohaterach, którzy używają żywego, energetycznego języka.

Komiks to nie tylko rozrywka. Wielu ludzi nie traktuje ich jako „pełnowartościowego” produktu, ale deprecjonuje wartość historii rysunkowej względem książek. Najczęściej nie zdają sobie oni sprawy z korzyści płynących z czytania komiksów. Od dawna stanowią one dla czytelników źródło przyjemności. Co ciekawe, ostatnie badania sugerują, że komiksy mogą nieść za sobą także inną wartość dodaną. Eksperci językowi zbadali akt czytania komiksu i jego wpływ na umysł. Po wielu obserwacjach doszli do wniosku, że spędzanie czasu z historią rysunkową rozwija mózg! Do przekazywania informacji komiksy używają języka wizualnego. Okazuje się, że jest to dla dzieci równie dobry sposób na poprawę umiejętności czytania, komunikacji i funkcji poznawczych, co czytanie tradycyjnych książek. Krótko mówiąc -komiksy czynią odbiorcę mądrzejszym!

Warto przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że mimo swojej wizualnej natury, komiksy i powieści graficzne zawierają całkiem dużo tekstu. Czytelnicy muszą go właściwie rozszyfrować, przeanalizować i zrozumieć. Podobnie jak w przypadku tradycyjnych powieści, nadal muszą śledzić fabułę i rozwój postaci. Komiksy również mają początek, środek i koniec, głównych bohaterów oraz punkt kulminacyjny.

8 powodów, dla których warto czytać komiksy

1. Wzbogacenie słownictwa. Mimo że tekstu jest w nich mniej niż w tradycyjnych książkach, komiksy świetnie sprawdzają się jako narzędzie do zwiększania zasobu słownictwa. Wszystko przez obrazki, na których opiera się komiks. To one wspierają przyswajanie słów i dzięki nim dziecko lepiej zapamiętuje znaczenie.

2. Zachęcenie do czytania. U początkujących czytelników, a także starszych dzieci, które zmagają się z nauką czytania i pisanie, komiksy budzą zaufanie. Strona z nieprzerwanymi słowami może być zniechęcająca, natomiast niewielka ilość tekstu wraz ze wskazówkami kontekstowymi dostarczonymi przez ilustracje, pomaga dzieciom zrozumieć treści i cieszyć się przedstawioną historią.
3. Rozwijanie umiejętności wnioskowania. Wnioskowanie polega na czytaniu między wierszami i wspiera poprawne rozumienie fabuły. Komiksy pomagają wizualizować czytany tekst, dzięki czemu dzieci lepiej rozumieją koncepcję przedstawionej historii. Przyczynia się to do rozwoju dodatkowych umiejętności istotnych podczas czytania i pisanie, takich jak: rozumienie sekwencji wydarzeń, rozpoznawanie fabuły i wnioskowanie.
4. Nauka w przystępnej formie. Komiksy w przystępny sposób mogą przekazać dzieciom wiedzę, która w innej formie może wydawać się mało interesująca lub zbyt skomplikowana. Czytanie komiksu, ze względu na swoją ciekawą formę i wciągającą historię, daje dziecku przyjemność, co pozytywnie wpływa na przyswajanie wiedzy.
5. Nauczanie wartości. Komiksy są często uważane za nieprzydatne dla dzieci ze względu na nadmierną fantazję, zbyt dużą dynamikę, a nawet panujący w nich chaos. Należy jednak pamiętać, że odpowiednio dobrane pozycje mogą przekazywać wartościowe przesłania. W komiksach fabuła często oparta jest na wartościach takich jak: empatia, praca zespołowa, pomoc innym czy wytrwałość.
6. Trening dla pamięci. Podczas czytania komiksu dziecko angażuje się w historię, która niejednokrotnie przedstawiana jest na wielu płaszczyznach czasowych i przestrzennych. Skłania to dziecko do rewidowania akcji i przypominania sobie wcześniej opisanych sytuacji. Pamięć odgrywa w tym ogromną rolę. Działania te pozwalają rozwijać mózg dziecka.
7. Poszerzanie horyzontów. Komiksy bywają postrzegane stereotypowo – jako historie przedstawiające przygody superbohaterów. Istnieje jednak mnóstwo pozycji o całkiem innej tematyce. Podobnie jak książki, mogą opowiadać najróżniejsze historie, także dotyczące ważnych aspektów życia, wartości, uczuć, a dzięki temu poszerzać horyzonty dziecka.
8. Komiksy jako inwestycja na przyszłość. Najważniejsze jest jednak to, że gdy dzieci dorastają, czytają chętniej, jeśli uznają czytanie za rozrywkę. Komiks wydaje się natomiast doskonałym narzędziem, by przekonać dziecko, że czytanie może być przyjemne. W istocie badania pokazują, że dzieci, które czytają komiksy, chętniej i częściej sięgają także po inne materiały tekstowe. Zamiast przewracać oczami, gdy dziecko wybiera komiks zamiast książki, zachęcajmy je do tego. Każdy środek jest dobry i ważny, jeśli może skłonić twoje dziecko do spędzania większej ilości czasu ze słowem pisanym.

Kreatywne pióro w bibliotece

Autorzy: Izabela Pisarska

Nie można wyczerpać kreatywności.

Im więcej jej używasz, tym więcej jej masz.

Maya Angelou

W Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu odbywają się warsztaty literackie pt. „Kreatywne pióro w bibliotece”. Zajęcia skierowane są do dzieci i młodzieży z klas 4-8 i mają charakter jednorazowych warsztatów lub cyklicznych spotkań.

Warsztaty literackie prowadzone są przez tworzącą pod pseudonimem pisarkę Izabelę M. Kasińską, która na co dzień pracuje w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu. Zajęcia są bezpłatne i trwają zwykle 45-60 minut.

Podczas „Kreatywnego pióra w bibliotece” młodzi uczestnicy doskonalą naukę angażującego pisania, biorą udział w zabawach słownych i językowych, tworzą krótkie formy literackie, poznają tajniki pracy pisarza, eksperymentują z różnymi stylami pisania, a także tematami i gatunkami literackimi.

Zajęciom towarzyszy przyjazna atmosfera, która sprzyja rozwijaniu wyobraźni oraz umiejętności pisarskich, inspirowanie i dostarcza nowych pomysłów. Podczas warsztatów prowadząca dzieli się z uczestnikami swoimi pisarskimi doświadczeniami, udziela konstruktywnych wskazówek i przybliża warsztat pracy autora.

Dzieci i młodzież zyskują możliwość krytycznego spojrzenia na własną twórczość, dowiadują się, w czym stają się coraz bardziej doskonali, a co wymaga jeszcze poprawy. „Kreatywne pióro w bibliotece” wspomaga także budowanie sieci kontaktów. Dzięki warsztatom literackim, uczestnicy zacieśniają relacje z osobami, które mają podobne do nich zainteresowania, a które w przyszłości mogą stać się ich beta-czytelnikami, jak również wsparciem w rozwijaniu kariery pisarskiej. Zajęcia sprzyjają wspólnym pasjom i zwiększają wzajemną motywację. Udział w nich pozwala na sprawdzenie siebie w zupełnie nowych formach literackich oraz gatunkowych.

„Kreatywne pióro w bibliotece” obfituje w zabawy literackie, językowe oraz słowne. Wszystkie te aktywności z powodzeniem można wykorzystać podczas warsztatów w bibliotece szkolnej czy w ramach dodatkowych zajęć. Warto zacząć od krótkich zabaw wprowadzających do autorskiego świata, na przykład grą w skojarzenia z wyrazem „pisarstwo”. Uczestnicy mogą zapisywać na tablicy magnetycznej odpowiednie słowa lub rzucać do siebie woreczek/piłeczkę i wskazywać tym samym osoby, których zadaniem jest podać odpowiednie wyrażenie dotyczące pisania książek.

Entuzjazm uczniów wzbudziła karta stworzonej przez siebie postaci książkowej. Uczestnicy otrzymali od prowadzącej szablon do uzupełnienia. Wpisywali tam informacje takie jak: imię, zalety, wady, kolor oczu, zainteresowania czy ulubiona książka, a następnie prezentowali wyniki przed grupą.

Wyzwaniem okazały się... akrostychy. Pisanie utworów wierszowanych wedle ustalonych zasad początkowo sprawiało trudność, jednak uczniowie wykazali się zaangażowaniem i poradzi sobie z tym zadaniem. Niektórzy z nich tak polubili ten rodzaj poezji kunsztownej, że używali jej potem w szkole podczas różnych konkursów.

Ciekawe okazały się zajęcia, podczas których omawialiśmy podstawowe elementy fabuły. Uczniowie uzupełnili w ten sposób swoją wiedzę na temat powstawania powieści.

„Kreatywne pióro w bibliotece” stanowi okazję do zdobywania nowych umiejętności i poznawania tajników pracy pisarza, dostarcza także rozrywki i rozbudza wyobraźnię. Przykładem takich działań jest układanie opowiadań na podstawie wylosowanych wyrazów. Spontanicznie napisane historyjki okazały się nie tylko ciekawe, ale i zachęcały do dyskusji.

Zainteresowaniem uczniów cieszyła się gra potocznie nazywana „Krasnoludkiem”. Zadaniem uczestników było ułożenie jak największej ilości słów z liter bardzo długiego wyrazu. Zabawa oparta jest na rywalizacji, wspomaga koncentrację, uczy, jak pracować pod presją czasu, a także rozwija umiejętności słowotwórcze.

Kolejne zadanie, które spotkało się z ogromnym entuzjazmem, polegało na układaniu historyjek oraz wierszy z... tytułów książek dla dzieci i młodzieży, oczywiście takich, które biblioteka posiada w swoich zasobach. Umiejętnie dobrane zdania (w trybie oznajmującym, pytającym i rozkazującym) oraz wyrażenia pozwoliły na stworzenie humorystycznych, ale i oryginalnych form literackich. Takie działanie nie tylko zachęca do rozwijania wyobraźni, ale także do sięgnięcia po wskazane powieści.

Doskonałym treningiem pamięci oraz sposobem na zwiększenie zasobów swojej wiedzy jest... poprawienie przerobionych powiedzeń polskich. Niektóre z przygotowanych zadań okazały się problematyczne dla współczesnych nastolatków, inne zaś były im doskonale znane.

Podczas zajęć z kreatywnego pisania przydatne bywa... koło fortuny. Dzięki niemu można przygotować wiele gier i zabaw, zarówno logicznych, jak i ruchowych, które zyskują na atrakcyjności właśnie wtedy, gdy koło idzie w ruch.

Inne ciekawe formy działań podczas warsztatów to: wypisywanie epitetów na czas, reklama niezwykłego produktu za pomocą tekstu i dialogu, opowieść z wyborami czy dopisywanie historii w konwencji wybranego gatunku powieści.

„Kreatywne pióro” cieszy się dużym zainteresowaniem, dlatego w niedalekiej przyszłości planowane jest rozszerzenie zajęć o spotkania z dziećmi z klas 0-3 oraz z dorosłymi.

Rzeczywistość rozszerzona w bibliotece - nowy wymiar czytelnictwa i edukacji

Autorzy: Małgorzata Mucha

Biblioteki od wieków są skarbnicami wiedzy i kultury, jednak wraz z rozwojem nowych technologii ich rola dynamicznie się zmienia. Jednym z innowacyjnych narzędzi, wykorzystywanym również w bibliotekach jest rzeczywistość rozszerzona AR (ang. Augmented Reality). Tworzone są biblioteczne aplikacje wykorzystujące tę technologię, przeznaczone dla użytkowników biblioteki i jej pracowników.

Czym jest rzeczywistość rozszerzona?

Rzeczywistość rozszerzona (AR) to technologia łącząca świat rzeczywisty z generowanym komputerowo. W podstawowej wersji pozwala na odtworzenie filmu, animacji lub dźwięku za pomocą odpowiedniej aplikacji i urządzenia (np. tabletu lub smartfona) po skierowaniu kamery na znacznik wyzwalający multimedialną treść. Znacznik, tzw. marker, to element graficzny - może to być obraz, zdjęcie, napis lub inny obiekt - który aktywuje określone materiały, takie jak film, animacja, plik audio czy pokaz slajdów. W bardziej zaawansowanej formie rozszerzona rzeczywistość umożliwia interakcję z cyfrowo wygenerowanym obrazem lub obiektem 3D. Na przykład wirtualna postać na ekranie może reagować na dotyk, gesty użytkownika czy zadawane pytania. Najczęściej AR wykorzystuje obraz z kamery, na który w czasie rzeczywistym nakładana jest grafika 3D. Użytkownik korzystający z półprzezroczystych okularów AR może jednocześnie obserwować otaczającą go rzeczywistość oraz komputerowo wygenerowane elementy, które zostają na nią nałożone. Dzięki smartfonom, tabletom lub specjalnym okularom AR użytkownicy mogą zobaczyć dodatkowe treści pojawiające się na realnych obiektach. Mogą to być teksty, grafiki 3D, animacje czy dźwięki wzbogacające odbiór informacji. Istnieją także rozwiązania, które rozszerzają rzeczywistość, oparte wyłącznie na dźwięku. Rzeczywistość rozszerzona nie wprowadza do odrębnego świata, lecz uzupełnia obecny o nowe elementy. AR nie wymaga tworzenia nowych materiałów - wystarczy zainstalować odpowiednie oprogramowanie, które pozwala korzystać z już istniejących zasobów. W rozszerzonej rzeczywistości na obraz rzeczywisty nakładane są interaktywne warstwy, które umożliwiają wzbogacenie go o dodatkowe treści, takie jak zdjęcia, filmy czy informacje o oglądanych obiektach, np. książkach czy wydarzeniach bibliotecznych. Ponadto aplikacje mobilne wykorzystujące AR potrafią rozpoznawać statyczne obiekty i proponować użytkownikowi interaktywne działania dopasowane do kontekstu.

Zastosowanie rzeczywistości rozszerzonej w bibliotece. Interaktywne książki.

AR wykorzystywana z powodzeniem w medycynie i architekturze znalazła zastosowanie również w bibliotekach. Technologia ta w bibliotece to wciąż nowy temat, który wzbudza wiele emocji. Pojawiają się coraz to nowsze aplikacje, które można wykorzystywać również w bibliotekach. Dzięki kreatywnym pomysłom elementy informacyjne, materiały do lekcji bibliotecznych lub materiały promocyjne przedstawiane są w ciekawy sposób. Za pomocą technologii AR biblioteki mogą organizować wirtualne wystawy literackie lub historyczne. Użytkownik, skanując kod QR na danej książce czy ekspozycji, może uzyskać dostęp do dodatkowych materiałów multimedialnych. Możliwe jest również tworzenie interaktywnych przewodników po bibliotece - odwiedzający mogą uzyskać informacje o działach, katalogach czy zasadach korzystania z zasobów poprzez nakierowanie smartfona na odpowiednie oznaczenia. Rzeczywistość rozszerzona może być też wykorzystywana do tworzenia gier, np. poszukiwania ukrytych wskazówek w bibliotece, czy interaktywnych zagadek

związanych z książkami. AR może również umożliwić podgląd treści książki przed jej wypożyczeniem, np. poprzez prezentację pierwszych stron lub krótkiego streszczenia. Na rynku wydawniczym dostępne są także książki wykorzystujące rzeczywistość rozszerzoną – technologię, która łączy tradycyjną lekturę z interaktywnymi elementami multimedialnymi. Zwykła książka zostaje wzbogacona m.in. o kody QR, które – po zeskanowaniu odpowiednią aplikacją – dostarczają czytelnikowi dodatkowych wrażeń, takich jak dźwięki, animacje czy interaktywne ilustracje. Wykorzystanie takich książek podczas zajęć bibliotecznych może być cennym doświadczeniem zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli, czyniąc naukę bardziej angażującą i atrakcyjną. Książki wzbogacone o elementy AR mogą zawierać animowane ilustracje, interaktywne modele czy odczyty dźwiękowe, co sprawia, że czytelnik głębiej angażuje się w treść. Uczeń nie tylko czyta, ale także widzi animacje, słyszy dźwięki, a nawet może wchodzić w interakcję z treścią. Jedną z najbardziej atrakcyjnych pozycji z AR jest książka *Mały Książę* Antoine’a de Saint-Exupéry’ego wydawnictwa Galaktyka. Oprócz publikacji została przygotowana dedykowana aplikacja The Tiny Prince AR (Malutki Książę), która pozwala przeżywać przygody wraz z bohaterem książki. Tradycyjnej opowieści o Małym Księciu towarzyszy rozszerzona rzeczywistość. Na niektórych stronach zostały umieszczone znaczki w postaci kwiatu róży. Gdy zbliżymy do nich telefon z włączoną aplikacją zaczyna się przygoda. Wraz z Małym Księciem odwiedzamy kolejne planety, dbamy o Różę, zaprzyjaźniamy się z lisem. Publikacjami wykorzystującymi AR, przygotowanymi dla najmłodszych odbiorców są: „O księciu, który dostał kosza” i „O wilku, który nie zjadł nikogo”. Obie publikacje autorstwa Jordi Palet to opowieści, które można czytać, ale można ich również słuchać, kolorować je i oglądać. Dzięki darmowej aplikacji AR książki te przenoszą czytelników w wirtualny świat, wzbogacając historię o animacje oraz interaktywne zadania. Na kolejnych stronach dzieci odkrywają ukryte elementy i mogą aktywnie uczestniczyć w przygodach bohaterów.

Korzyści wynikające z zastosowania AR w bibliotece

- Zwiększenie zaangażowania użytkowników – interaktywne elementy sprawiają, że biblioteka staje się bardziej atrakcyjna dla różnych grup wiekowych.
- Nowoczesne podejście do edukacji – AR pomaga w lepszym przyswajaniu wiedzy poprzez wizualizację i interakcję.
- Łatwiejszy dostęp do informacji – szybkie wyszukiwanie treści i multimedialne materiały ułatwiają korzystanie z zasobów biblioteki.
- Promocja czytelnictwa – innowacyjne technologie mogą zachęcić do czytania osoby, które wcześniej rzadziej odwiedzały bibliotekę.
- Wzbogacenie obrazu świata rzeczywistego o nowe elementy.

Wyzwania i przyszłość rzeczywistości rozszerzonej w bibliotekach

Mimo licznych zalet wdrażanie AR w bibliotekach wiąże się z pewnymi wyzwaniami, takimi jak koszty technologii, potrzeba szkoleń dla bibliotekarzy czy dostępność odpowiednich urządzeń dla użytkowników. Jednak wraz z dynamicznym rozwojem technologii oraz rosnącą popularnością mobilnych aplikacji edukacyjnych, rzeczywistość rozszerzona ma ogromny potencjał w sektorze bibliotecznym. Rzeczywistość rozszerzona otwiera przed bibliotekami nowe możliwości, pozwalając na innowacyjne podejście do edukacji i promocji czytelnictwa. Dzięki zastosowaniu AR biblioteki mogą stać się nie tylko miejscem przechowywania książek, ale interaktywną przestrzenią wiedzy, dostosowaną do potrzeb współczesnych użytkowników. To przyszłość, która już dziś zmienia oblicze bibliotek i sposób, w jaki odbieramy literaturę oraz informacje.

Bibliografia:

1. Kierc K., *Lektury z rozszerzoną rzeczywistością? Czemu nie?!*, Biblioteka Centrum Informacji, 2020/03, s. 9 – 11.
2. Piwowarska A., *Rozszerzona rzeczywistość w bibliotece szkolnej*, Biblioteka w Szkole, 2021/12, s. 22 – 24.

Netografia:

1. Hubar P., *Rzeczywistość rozszerzona w bibliotekach*, <https://cybra.lodz.pl/dlibra/publication/19026/edition/15972/content>, dostęp: 24.02.2025.
2. Ruta-Balińska G., *Książki z rozszerzoną rzeczywistością*, <https://pbw.bydgoszcz.pl/ksiazki-z-rozszerzona-rzeczywistoscia/>, dostęp: 24.02.2025.
3. Średzińska K., *Rozszerzona Rzeczywistość (AR) – jak działa i do czego służy?* <https://arlity.com/rozszerzona-rzeczywistosc-ar-jak-dziala-i-do-czego-sluzzy>.
4. Pixabay: <https://pixabay.com/pl/photos/zamek-smartfon-iphone-6913460/>.

Wywiad z dyrektorem Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Tomaszem Trelą

Autorzy: Izabela Pisarska

„Każdy dyrektor czerpie siłę z mądrości swoich pracowników”

Panie Dyrektorze, jakie są główne cele i misja Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu?

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu wspiera lokalną społeczność edukacyjną. Gromadzi i udostępnia materiały biblioteczne, w tym dokumenty piśmiennicze, multimedialne, e-booki, gry edukacyjne. Biblioteka organizuje konferencje naukowe, spotkania autorskie, wystawy artystyczne, **promuje czytelnictwo i edukację medialną** poprzez organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych.

Jakie usługi oferuje biblioteka użytkownikom, w tym nauczycielom i studentom? Czy tylko oni mogą zostać jej czytelnikami?

Naszymi czytelnikami mogą zostać wszyscy mieszkańcy województwa mazowieckiego, w szczególności nauczyciele, pracownicy naukowcy, studenci, uczniowie klas ósmych szkół podstawowych, uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz pozostałe osoby dorosłe. Biblioteka posiada bogaty księgozbiór obejmujący literaturę z zakresu pedagogiki, psychologii, nauk pokrewnych oraz literaturę piękną. Użytkownicy mogą korzystać z wypożyczalni, czytelni oraz zbiorów specjalnych. Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu oferuje nowoczesne usługi elektroniczne,

takie jak dostęp do czasopism elektronicznych, możliwość składania propozycji zakupu, zamawianie skanów materiałów czy zapisy na lekcje biblioteczne i wydarzenia. Promocja tych usług odbywa się poprzez stronę internetową oraz media społecznościowe.

Czy biblioteka współpracuje z innymi instytucjami?

Systematycznie współpracujemy z MSCDN Wydział w Radomiu, z Radomskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, IPN w Radomiu, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu i Uniwersytetem Radomskim. Od 2022 roku realizujemy edukacyjne projekty czytelnicze ze szkołami wszystkich poziomów nauczania. Takie partnerstwa zwiększają zasięg promocji usług biblioteki wśród różnych grup odbiorców.

Jakie rodzaje zbiorów posiada biblioteka (książki, multimedia, czasopisma)?

Są to książki i czasopisma w formie tradycyjnej oraz online, multimedia, e-booki. Posiadamy bogaty zbiór książek wydanych przed 1945 rokiem. Są one udostępniane poprzez Radomską Bibliotekę Cyfrową przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Radomiu w postaci zdigitalizowanej.

Czy biblioteka posiada specjalistyczne zasoby wspierające nauczycieli w pracy dydaktycznej?

Posiadamy poradniki metodyczne, karty pracy, bogate zbiory scenariuszy zajęć, przedstawień teatralnych. W naszej czytelni oferujemy dostęp do czasopism metodycznych dla nauczycieli różnych przedmiotów. W ramach Wypożyczeń Wystaw poprzez e-usługi, nauczyciele mogą także skorzystać z możliwości nieodpłatnego udostępnienia ekspozycji przeznaczonych do prezentacji w szkołach.

Czy w Bibliotece można korzystać z zasobów cyfrowych lub wypożyczać e-booki?

Oferujemy naszym Czytelnikom dostęp do platformy Academica, czyli cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych. Można z niej skorzystać w czytelni, podobnie jak z czasopism w formie on-line. Jako jedyna biblioteka pedagogiczna w województwie mazowieckim posiadamy własną, systematycznie rozbudowywaną bazę e-booków, które nasi czytelnicy mogą wypożyczać i oddawać bez wychodzenia z domu. Oferujemy także bezpłatne kody do platformy Empik Go oraz Ibuk Libry.

Kto najczęściej korzysta z zasobów biblioteki? Największą grupę naszych czytelników stanowią studenci, uczniowie i oczywiście nauczyciele. Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu organizuje wiele wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. Które z nich cieszą się największym zainteresowaniem?

Cyklicznie organizujemy imprezy promujące czytelnictwo: „Narodowe Czytanie”, „Noc Bibliotek”, „Tydzień Bibliotek”, „Cała Polska Czyta Dzieciom” czy „Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania”. Organizujemy również warsztaty literackie i językowe, spotkania autorskie oraz wystawy promujące naszych radomskich twórców.

W jaki sposób Biblioteka promuje swoje usługi wśród użytkowników?

Biblioteka posiada aktywny profil na Facebooku i Instagramie, gdzie regularnie publikuje informacje o wydarzeniach, nowych usługach oraz ciekawostkach związanych z działalnością placówki. Dzięki temu utrzymuje stały kontakt z użytkownikami i angażuje ich w różnorodne inicjatywy. Informacje o organizowanych przez nas wydarzeniach otwartych znajdują się w Radomskim Informatorze Kulturalnym.

Czy istnieje strategia rozwoju Biblioteki na najbliższe lata? Jeśli tak, to jakie są jej główne założenia?

Poprzez organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, Biblioteka stara się odpowiadać na oczekiwania i potrzeby mieszkańców Radomia, wspierając ich rozwój kulturalny i edukacyjny. Nastawiamy się na poszerzenie zbiorów e-booków i czasopism elektronicznych. Chcemy wzbogacić ofertę działań związanych z otwartą w listopadzie 2024 roku Zieloną Czytelnią. Mam tu na myśli projekcję prezentacji multimedialnych ukazujących naszą działalność, spotkania autorskie, akcje bookcrossingowe itp.

Jakie wyzwania napotyka Biblioteka w swojej działalności?

W obliczu dynamicznych zmian w systemie edukacji oraz zmieniających się potrzeb nauczycieli, studentów i uczniów, Biblioteka musi nieustannie aktualizować i poszerzać swoje zbiory oraz usługi, aby sprostać oczekiwaniom społeczności lokalnej. Zachęcanie młodzieży do czytania oraz rozwijania kompetencji medialnych wymaga organizacji atrakcyjnych wydarzeń, warsztatów oraz spotkań autorskich. Biblioteka aktywnie angażuje się w takie inicjatywy, współpracując z lokalnymi instytucjami edukacyjnymi i kulturalnymi.

Jak wygląda codzienna praca dyrektora biblioteki?

Wydaje mi się, że podobnie jak innych dyrektorów jednostek oświaty. Zaczynam od przeglądu poczty oraz stworzenia listy zadań na odpowiedni okres, następnie wykonuję pracę zaplanowaną wcześniej, poczynając od czynności niecierpiących zwłoki, a kończąc na tych z nieco dłuższym „deadline’em”.

Niezbędnym elementem mojej pracy jest rozmowa z pracownikami, zarówno nauczycielami bibliotekarzami, jak i pracownikami administracyjnymi. To właśnie w takich dyskusjach rodzą się najciekawsze koncepcje. Te stworzone przez mnie muszą być obowiązkowo zrecenzowane – inne spojrzenie zawsze dodaje świeżości i pozwala krytycznie spojrzeć na wszelkie koncepcje. Ważnym elementem pracy są konsultacje zewnętrzne z dyrektorami innych bibliotek pedagogicznych województwa mazowieckiego, a przede wszystkim z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Radomiu, z którym ściśle współpracujemy od ponad trzech lat.

Niezbędnym narzędziem w rozwoju każdego pracownika, w tym dyrektora, są szkolenia, sympozja oraz konferencje, które stanowią nieocenione źródła inspiracji. Na zakończenie chcę powiedzieć, że każdy dyrektor czerpie siłę z mądrości swoich pracowników. Powinien on inspirować, zachęcać i dopingować, bo jak powiedział Pino Pellegrino: *„Prawdziwe bogactwo to nie to, ile twoja praca pozwoli ci zarobić, ale to, kim cię uczyni”*.

Zajęcia edukacyjne z języka polskiego dla dzieci z Ukrainy

Autorzy: Anna Lipska

W Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu Filii w Kozienicach co czwartek odbywają się kreatywne zajęcia edukacyjne z języka polskiego dla najmłodszych. Rozpoczęły się niemal natychmiast po rosyjskiej inwazji. Urząd Województwa Mazowieckiego zapewnił wsparcie finansowe i przekazał środki na zakup materiałów do lekcji, podręczników do nauki języka polskiego jako obcego i literatury w języku ukraińskim.

Początkowo uczestnikami spotkań były maluchy w wieku przedszkolnym wraz z opiekunami. Zajęcia miały na celu przede wszystkim integrację, rozwijanie umiejętności językowych i społecznych. Miały one również pomóc najmłodszym w jak najszybszym odnalezieniu się w nowej rzeczywistości poprzez usprawnienie językowych kompetencji i zapewnienie emocjonalnego bezpieczeństwa ze względu na traumatyczne przeżycia.

Obecnie odbiorcami bibliotecznych działań są uczniowie w młodszym wieku szkolnym. Nasza pomoc polega głównie na doskonaleniu języka, co ma na celu ułatwiać naukę szkolną i wyrównać edukacyjne szanse.

Zajęcia mają najczęściej charakter warsztatowy i koncentrują się wokół najbardziej potrzebnych pól semantycznych (zakupy, przedstawianie się, jedzenie, kolory). W nauczaniu wykorzystywane są różnorodne metody: zabawy integracyjne, gry, kalambury, rebusy, interaktywne dyktanda, tak, aby dzieciom nauka kojarzyła się z przyjemnością.

Warsztaty obejmują również aspekty kulturowe, co pozwala dzieciom na zachowanie więzi z własną kulturą a jednocześnie na poznawanie polskich tradycji i zwyczajów.

Zapytaliśmy uczestników, co najbardziej podoba im się w zajęciach języka polskiego. Jedenastoletni Aleks najbardziej lubi czytanie ze zrozumieniem, gry i rebusy. W języku polskim największym wyzwaniem jest dla niego literatura: czytanie długich tekstów, zwłaszcza lektur.

A jakie są oczekiwania rodziców dzieci? Co jest dla nich najważniejsze w nauce języka polskiego ich dziecka? Tata Aleksa odpowiedział, że chciałby, aby syn mógł dobrze mówić i czytać książki znanych polskich pisarzy w oryginale.

Skoncentrowani do działania, czyli nauczyciel bibliotekarz i praca nad koncentracją uwagi

Autorzy: Marta Nachyła

W świecie zawładniętym przez sztuczną inteligencję wszyscy odczuwamy nadmiar bodźców. Nadmiar informacji, obrazów i filmików powoduje, że tracimy zdolność skupienia uwagi, czyli koncentracji. Ten temat interesuje mnie jako nauczyciela bibliotekarza, jako rodzica, wreszcie jako świadomego obywatela. Chciałabym, aby mój artykuł był odpowiedzią dla innych nauczycieli jak zadbać o koncentrację własną i uczniów. Moje doświadczenie opiera się głównie na opracowanym przeze mnie cyklu zajęć Skoncentrowani do działania.

Podstawą i niezbędnym warunkiem do prawidłowego odbioru wszystkich treści jest zdolność koncentracji uwagi. W chwili, gdy nie jesteśmy skoncentrowani na wykonywanej czynności, nie przyswajamy tego co robimy, a nawet po chwili namysłu możemy dojść do wniosku, że nie pamiętamy tego, co przed chwilą zrobiliśmy. Dzisiejsze czasy to niesamowity pęd życia, nadmiar informacji, nadmierny konsumpcjonizm, nadmiar bodźców. Obserwujemy rozwój nowych technologii, które wpływają negatywnie na koncentrację uwagi, na przykład na zdolność skupienia się na określonej czynności.

Dorośli, młodzież i dzieci oglądają mnóstwo treści w Internecie, w których wszystko dzieje się bardzo szybko, bardzo kolorowo i bardzo głośno, a obrazy zmieniają się w szybkim tempie. Nikt nie musi się przy nich koncentrować, skupiać, myśleć. Oglądane treści z reguły niosą ze sobą prostą informację nie wymagającą myślenia. Mózg nie musi pracować, a w związku z tym czasami pracować przestaje. Ludzie w dzisiejszych czasach pragną, by tak wyglądał świat. Nie chcą się męczyć uważnym słuchaniem, patrzeniem, nie chcą czekać na swoją kolej, nie chcą się uczyć nowych rzeczy, nie lubią nudy.

Lekiem dla mózgu w przebudźcowanym świecie może być praca nad koncentracją uwagi, którą ja nazywam „pracą u podstaw”, ponieważ uważam, że jeśli nie podejmiemy działań w tym temacie, to parafrazując słowa sławnego twórcy - z forpoczą staniemy się troglodytami.

Koncentracja to:

1. Gromadzenie ludzi, obiektów itp. w jednym miejscu.
2. Skupienie działań dla osiągnięcia jakiegoś celu.
3. Intensywne skupienie uwagi na wybranym przedmiocie, zjawisku czy sytuacji.

Zwróćmy uwagę na trzecią z cytowanych definicji Słownika Języka Polskiego PWN, która podkreśla umiejętność skupienia i utrzymania uwagi na określonej rzeczy, myśli, wydarzeniu, sytuacji. Ta koncentracja może być spontaniczna, niezależna od nas, ale może to być działanie zaplanowane i świadomie przygotowane. Możemy w takim razie stwierdzić, że skupiania uwagi możemy się uczyć i możemy tej sprawności uczyć innych. Zastanówmy się, co wpływa na posiadanie tej umiejętności lub jej brak. Zapewnienie odpowiedniej długości snu i odpoczynek od wszystkich aktywności jest niezmiernie ważna dla naszego mózgu. Wyciszenie i spokój podczas odpoczynku pozwalają osiągnąć większe skupienie uwagi w trakcie nauki, ale także i w zwykłych czynnościach w ciągu dnia. Plan działania - przygotowanie do działania i wypisanie wszystkich działań już jest skoncentrowaniem się nad daną czynnością. Dystraktory, czyli rozpraszacze uwagi. Bodźce z zewnątrz, które wpływają z reguły negatywnie na skupienie myśli np. rozmowa innych osób, włączony telewizor lub radio,

telefon komórkowy leżący przy naszym stanowisku pracy i nauki. Dieta, czyli odpowiednie jedzenie i odpowiedni czas posiłków to również istotne czynniki. Jeśli zapomnimy o właściwym żywieniu oraz piciu dużych ilości wody, trudno liczyć na właściwe funkcjonowanie naszego organizmu.

Jako nauczyciel bibliotekarz wiem jak ważna jest rola koncentracji uwagi i pracy nad nią. Zajęcia z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi staram się planować tak, aby rozpocząć je od ćwiczeń, które mobilizują uczestników do skupienia na wykonywanych czynnościach. Oto przykłady ćwiczeń na rozpoczęcie zajęć, które stosuję w mojej nauczycielskiej praktyce. Aktywność „Zapoznaj się z przestrzenią” polega na tym, że grupa zajęciowa wyszukuje np.: elementy okrągłe, kwadratowe lub trójkątne, puchate, lekkie lub ciężkie. Uczestnicy zabawy mogą też dokończyć podane zdania: Gdy miałem pięć lat najchętniej bawiłem się w ... . itp. Kolejna propozycja to: „Wybierz swój obrazek – swój humor”. – rozkładamy ilustracje np. z gry DiXit, Sen Koty, a uczestnicy zajęć wybierają ilustrację zgodną z ich samopoczuciem w danej chwili i opowiadają dlaczego wybrali tę kartę.

Wskazując metody pracy nad koncentracją uwagi nie mogę nie wspomnieć o grach dydaktycznych i towarzyskich, które świetnie wpływają na skupienie uwagi, myślenie twórcze i strategiczne. Gry Bałagany, W krainie baśni, W krainie legend, czy Zapamiętaj jak najwięcej pomagają nam uczyć się skupienia uwagi poprzez zabawę. Podstawą tych gier jest wyszukiwanie obrazów, dlatego może w nie zagrać każdy, bez względu na wiek. Wskazane gry często towarzyszą mi podczas zajęć edukacyjnych. Moje serce skradła jednak inna - najprostsza z możliwych gier, która w nieoceniony sposób wpływa motywująco na każdego odbiorcę - Tangram czteroelementowy, czyli tak zwana litera T. Jest to gra układanka, którą możemy kupić albo samodzielnie wyciąć z tektury. Niezawodny sposób na ćwiczenia koncentracji uwagi podczas zajęć edukacyjnych gotowy!

Niezawodnym źródłem gotowych pomocy do pracy nad doskonaleniem umiejętności skupiania uwagi są dla mnie karty pracy, które w bogatym wyborze dostępne są w Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu i jej filiach. Polecam szukać inspiracji we wszystkich teczkach z kartami pracy czyli nie tylko dotyczących koncentracji uwagi i procesu uczenia się, ale także wśród kart pracy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, matematycznych, językowych, z kodowaniem itp. Jeśli miałabym wskazać, z których najczęściej korzystam organizując zajęcia Skoncentrowani do działania... to wybrałabym: Karty pracy na koncentrację z wydawnictwa WIR, które możemy wykorzystać do każdego etapu kształcenia. Polecam także Kropkowanki autorstwa Magdaleny Hinz oraz Stymulację prawej i lewej półkuli mózgu autorstwa Agnieszki Bali.

Podjęte w niniejszym artykule zagadnienie to temat rzeka. Warto go zgłębiać, by zapewnić sobie i uczniom lepszą przyszłość.

Kamishibai - ożywianie historii za pomocą papierowego teatru

Autorzy: Joanna Sygocka

Trudno pogodzić czytanie tekstu z jednoczesnym prezentowaniem dzieciom ilustracji zawartych w książce. Rozwiązaniem, które godzi obie czynności jest kamishibai – teatr ilustracji. Dzięki niemu czytana historia trafia do młodego odbiorcy w nowej, atrakcyjnej formie, łączącej książkę z teatrem. Kamishibai w tłumaczeniu z języka japońskiego (kami – papier, shibai – teatr, przedstawienie, oznacza po prostu teatr ilustracji, dosłownie papierowy teatr.

Obecnie ta forma przekazu przeżywa swój renesans, zdobywając uznanie w wielu krajach, takich jak: Szwajcaria, Holandia, Francja, Belgia, Stany Zjednoczone, Włochy czy Kanada. Na zachodni grunt wprowadziła go Edith Montelle – animatorka, bibliotekarka i miłośniczka opowieści, która wciąż prowadzi szkolenia dla nauczycieli i bibliotekarzy. Idea i forma kamishibai pozostaje niezmienna, jedynie jego treść jest dostosowywana do realiów danego kraju i uwarunkowań kulturowych.

Teatrzyk ukryty w drewnianej skrzynce, butai, z zewnątrz niepozornej, przypominającej nieco walizkę z tajemniczymi drzwiami, zamkniętej z przodu i otwartej z tyłu, pomaga młodym widzom osiągnąć niezwykle efekt koncentracji i stanowi cenne doświadczenie. W teatrze kamishibai aktor nie jest osobą pierwszoplanową, lecz najważniejsza jest czytana historia. To właśnie wyróżnia kamishibai, który dzięki wyjątkowej formie umożliwia współprzeżywanie opowieści i tworzy niezwykle atmosferę.

Technika prezentowania kamishibai jest bardzo prosta. Zestaw ilustracji (format 28x38 cm lub A3), które tworzą fabułę, ułożone jedna po drugiej, umieszczony jest w specjalnie do tego przystosowanej ramie okienka teatrzyku, tak aby obrazki były skierowane w stronę widzów. Prezentujący przekłada kolejno ilustrowane karty (określane również jako karty narracyjne, lub narracyjno-obrazkowe), jednocześnie czytając tekst związany z pokazywaną ilustracją. (Na odwrocie każdej z nich znajduje się fragment tekstu oraz miniaturka obrazka, widoczne jedynie dla czytającego.) Kartonowe ilustracje przedstawiają historię a każda plansza zawiera kolejny jej fragment. Skrzynkę butai najlepiej umieścić na biurku lub stoliku, tak aby była dobrze widoczna dla każdego. Stojąca z boku lub z tyłu osoba czyta (lub opowiada z pamięci) tekst, zmieniając kolejno plansze. Dzieci siedzą przed nią na dywanie, poduszkach lub na krzesłach. Ilustracje są raczej ubogie w treść ale pełne symboliki, pozostawiające młodym widzom dużo przestrzeni dla wyobraźni i własnej interpretacji, budzące zaciekawienie i tworzące atmosferę skupienia oraz spokoju.

Można śmiało powiedzieć, że kamishibai stanowi cenne narzędzie edukacyjne o szerokim zastosowaniu. Papierowy teatrzyk może być wykorzystany w pracy z różnymi grupami wiekowymi, jednak uważam, że najlepiej sprawdza się w edukacji przedszkolnej, gdzie pełni istotną rolę wspierając rozwój dzieci w różnych obszarach.

Kamishibai angażuje w aktywne słuchanie i sprzyja wpieraniu koncentracji uwagi. Stopniowe odkrywanie obrazów buduje u spragnionego oglądania ilustracji malucha napięcie i ciekawość. Prosta, lecz wyrazista grafika pomaga skoncentrować się na treści prezentowanej historii. Pauzy, zmiany intonacji i zadawanie pytań przez opowiadającego nauczyciela aktywnie angażują dzieci w przeżywanie spektaklu.

Teatrzyk wspiera kształtowanie inteligencji emocjonalnej u dzieci, pomagając im rozpoznawać,

nazywać i wyrażać emocje, co jest kluczowe w ich rozwoju społecznym. Opowieści prezentowane za pomocą teatru ilustracji dotyczą często relacji międzyludzkich oraz wartości, co pomaga małym widzom w rozumieniu i wyrażaniu własnych uczuć oraz rozwijaniu empatii.

Istotną cechą tego typu przekazu jest jego multisensoryczność. Połączenie słuchania, oglądania i emocjonalnego zaangażowania pomaga dokładniej zapamiętać dzieciom przedstawioną historię a wspólne przeżywanie minispektaklu tworzy przestrzeń do rozmowy. Teatrzyk pobudza wyobraźnię i kreatywność młodych odbiorców. Nauczyciel zadając pytania dostosowane do wieku i możliwości grupy, może zachęcać do wymyślania przez dzieci własnych zakończeń przedstawionej historii i prezentowania ich w formie opowiadania lub ilustracji.

Choć książki są niezwykle wartościowe, kamishibai może stanowić dla nich interesującą alternatywę, oferując bardziej dynamiczny i angażujący sposób opowiadania, który łącząc słowo, obraz i interakcję, czyni odbiór tekstu jeszcze bardziej interesującym.

